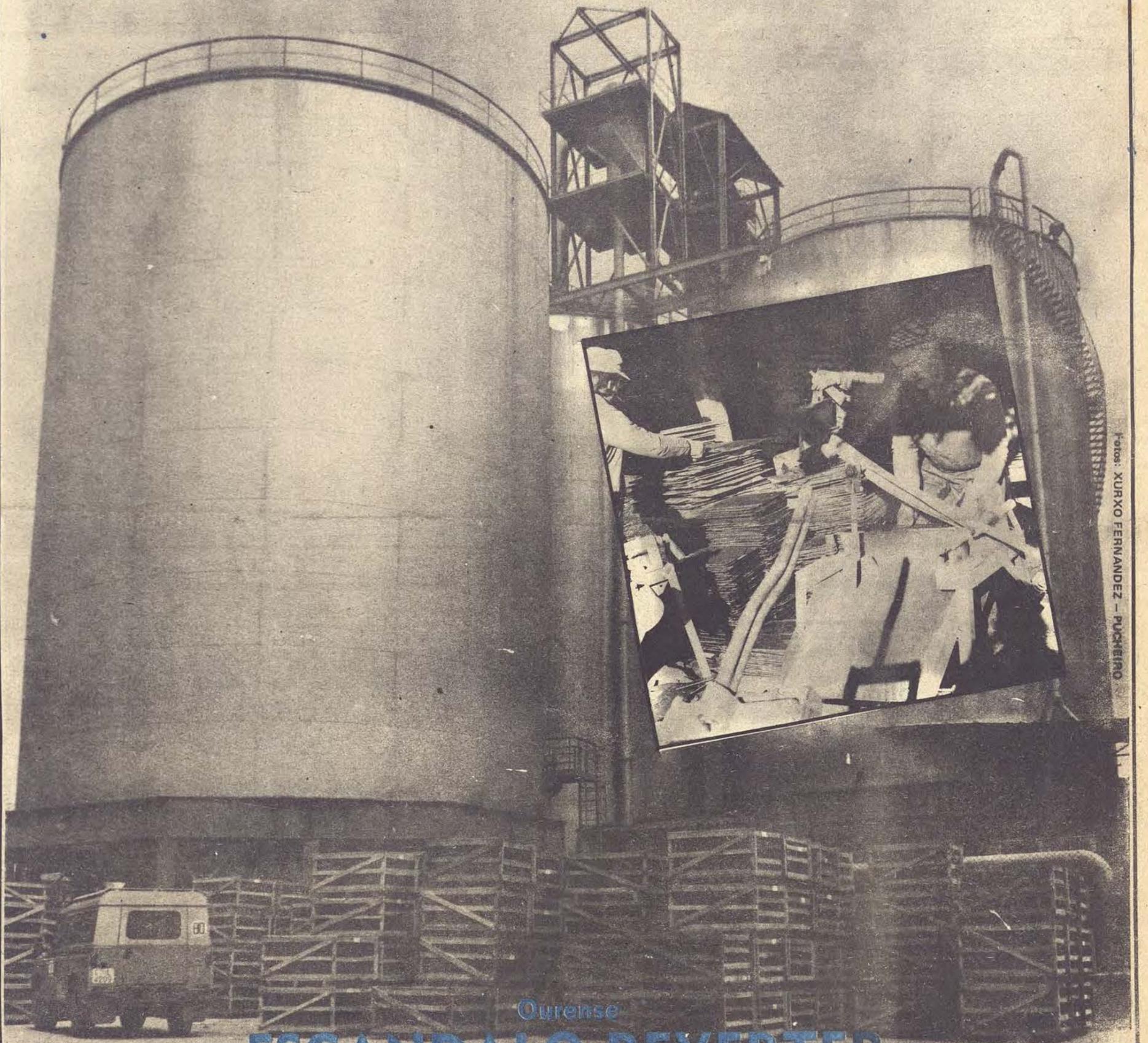

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

N.º 92 * DO 1 AO 7 DE FEBREIRO DE 1980 * 40 PTAS.

LOUSA GALEGA PARA O ESTRANXEIRO

Fotos: XURXO FERNANDEZ - PUCHERO

Ourense

ESCANDALO REVERTER

MOVILIZACION DO SECTOR DO ENSINO CONTRA A POLITICA DO GOBERNO

Fernando Reboreda:
a mocidade, garantía do futuro

Mapuche nomás, Chile no
C.D. LUGO, SITUACION ANGURIADA

ALCALDADAS

"El Ideal Gallego" publicaba esoutro día un reportaxe de Isabel Alvarez, deses que de cando en vez nos recorda do que somos. Resulta que dúas parroquias do concello de Carballo, a 30kms. da Coruña, están **sin luz**. Con isto, poderíamos deixar de escribir, e xa tiñamos cuberto. Pero o máis interesante foi logo. O actual alcalde, cando non era máis ca aspirante a alcalde, mandou emisarios prometeu seguido, e astra foi en persoa prometer que se saía alcalde, Seixó e Pardiñas ian ter luz decontado. ¡Cómo non!. Pasáron as eleccións, a luz non viña, e fóronlle lembrar as promesas ao alcalde. ¿E saben qué lles dixó?

"Dejad las vacas en lá aldea, y vosotros veniros (sic) a vivir a Carballo".

Eu ia. Pero con vacas e todo, e á casa do alcalde. Xa que convidada...

DEMOCRACIA EUROPEA

Deciao "El Correo Gallego": "Un "buscapersonas" está siendo instalado en el Palacio de las Cortes destinado fundamentalmente, según han informado a "Europa Press" fuentes parlamentarias de UCD, al personal de Seguridad de dicho Palacio".

Que lles conste que a UCD o que está e a facer probas. Que dentro de pouco, andan a "buscarnos" un por un.

IDIOMAS RAROS

Camilo José Cela pasou por aquí. E este personaxe multifronte, que podía que en base a esto precisamente pouco leva pasado por esta sección, desta volta sáiu

se de nai. Interrogado en "La Voz de Galicia" sobre de se "está contra das linguas periféricas", vexa parte da resposta e posterior colóquio:

"...En España creo que caben todas las lenguas, y la prueba es que ha habido grandes escritores, como Salvador Espriu, Alvaro Cunqueiro, Celso Emilio Ferreiro y unha larga lista de autores, que han expresado sus ideas en distintas lenguas hispánicas.

No ha citado a ningún autor vasco...

Resulta curioso, pero en la lengua vasca no han surgido tantos escritores; puede que porque sea un idioma más difícil y menos flexible".

Cónocín dunha vez a dous uzbekos (de Uzbekistán, URSS), que se queixaban do difícil e pouco fiesíbel que lles resultaba o idioma español. Agora, que se o señor Cela se empeña...

MUNDO INXENUO

A "prensa occidental" pensamos que se está pasando un tanto co asunto da coidadosa campaña anti-URSS. A ningún lle chamou a atención, por exemplo, un apartadiño de "El Ideal Gallego" do 25, no que se anunciaba que Carter "removerá las precedentes limitaciones y controles sobre sus actividades de inteligencia y de acciones encubiertas"; e que se refire á CIA. Pero, eso sí, no mesmo número, Abel Hernández trona contra do "affai-

re Sakharov" e trona duro. A conclusión á que chega é que "Si el Kremlin se ha atrevido a amordazar al Premio Nobel de la Paz, es que está dispuesto a amordazar al mundo".

En calqueira caso, non se apuren. A CIA non vai deixar que lle quiten a presa (o mundo, claro).

Ben, resulta que un sector do PCE en Catalunya, por unha vez, non lle fixo caso ás indicacións da súa dirección, e deu o que Abel Hernández lle chama

"visto bueno a la invasión da Afganistán". E a todo esto, aponlle que "La "bomba Sakharov" puede acabar de pulverizar las jengunidades de ciérta izquierda española".

Que quere que lle diga. Cando os "petardiños" Videla, Pinochet, Decretos de Bilingüismo, etc., non puideron con certa inxénua prensa española...

Dibuxos: FIZ VALCARCEL

RENOVE A SUA SUSCRIPCION

Renove a sua suscripción tan pronto chegue o reembolso así evitaremos novos gastos de envío.

O novo precio sera de 40 pesetas, a suscripción anual de 2.000 e a semestral a 1.000 pesetas, precio que por agora non afectará aos cobros pendentes.

A NOSA TERRA

Rúa da Troia, 10-Primeiro - Teléfono 981-582613

Apartado 1.031 - SANTIAGO

O Núm. da nosa conta no Banco Pastor de Santiago: 106:735

JOSE LOIS G.

OURENSE

ESCANDALO REVERTER

"Ondazais atopei unha nota na casa: 'pase usted por interés'... non lle prestei importancia"

Pasou un día, dous, ao terceiro aparecín por alí e entón veu a sorpresa: "según antecedentes que obra en esta Delegación está usted al descubierto en el pago del impuesto de lujo del vehículo OR..."

Despois viñeron as ameazas clásicas de que se en quince días non pago pasa a executivo co recargo conseguinte, etc. Esto non pode ser, dixen, e fun para a ventaniña respectiva onde me repetiron que tiña sen pagar.

Eu veña a decír que imposible. ¿Ten a carta de pago?

Xa me deicaron frio; non, non a tiña.

Pois vaia ao concesionario ver se a teñen eles.

Funme aló e cando entrei co papelina soltaron tan campantes: "xa sabemos ao que vés".

Este relato dun dos afectados ourensans pode repetirse dúcias de veces porque son moitos aso que

Facenda vén agora reclamarlles nada menos que 80 ou 100 mil pesetas, cantidade á que suben os impostos de luxo dos propietarios de coches da casa Ford, modelo Fiesta, cantidade abonada no seu día a Concesionaria RETASA polos afectados e que esta non devengou.

Unha mistura de empresas en bancarrota, sociedades sen pes nen cabeza, contas pouco claras: eis o afamado deportista

Un caso máis de fraude dos intermediarios anque, paradóxicamente, son responsábeis diante da Facenda os compradores e do que A NOSA TERRA informa, as veces co risco de coller un só exemplo nunha mecánica que utilizan moitos da mesma corda, obrigada polo silencio cómplice que outra prensa fi sobre destes asuntos, segundo quen os protagonice. O noso protagonista foi deputado pola UCD a raíz das eleccións do 1977, é coñecido como deportista do motor, ostenta unha ristra de presidencias -Federación Noroeste de Automovilismo; "Escudería Orense, sociedade deportiva", "Escudería Orense, Sociedade Anónima" - dirixe "Reverter Competicións" e como propietario forma parte de "Construcións Reverter" e RESFRE (concesionaria de Land Rover) amáis de RETASA, concesionaria da Ford, que formou cun capital social de 20 millóns de pesetas distribuídas 6 millóns a nome das Construcións, 6 ao

CADRO BLANCO

A inspección fixo visitas, a Garda Civil tamén pero a folga dos ensinantes foi falega e importante.

de "Resfré", 1 na persona de Manuel Randulfe, abogado e 7 do propio Estanislao Reverter Sequeiros.

10 MILLONS EN 6 MESES

Pudemos comprobar que, polo menos dende o vran do 79, existen coches da marcha referida dos que o montante do imposto de luxo retívoo a Concesionaria; Concesionaria que traballou co xestor Adelmo Salgado Lopez que tiña ao fronte do seu despacho un home, o sepor Pando, que mantiña estreitas relacións co Reverter. Noustante, dende hai algúns meses, don Estanislao Reverter pasou os seus asuntos comerciais á xectoria de Freire por desavenencias co rexente de Adelmo Salgado.

Aínda así, fontes fidedignas faláronnos de que a través desta última xectoria o que se debe podería subir aos 10 millóns de pesetas, por non entrarmos, xa, nos rumores que falan de vehículos matriculados hai dous anos que tamén estarían en descuberto.

SE VOSTEDE VAI MERCAR UN COCHE...

A mecánica de poder especular con fondos que non son propios é tan cotiá como o é o feito de adquirir un medio de transporte particular. Se vostede vai pagar ao contado, colle e diríxese ás sonadas Concesionarias: ¿canto val? Catrocentas cincuenta mil posto na estrada. Vostede paga, matricúlalle o coche e ao día seguinte anda tranquilo con el pola rua. O que non se para a cavilar é que nese coste vai engadido ao preço franco-fábrica o 22 por cen do imposto de luxo, e que

ese 22 por cen ten un prazo de ese 22 por cen ten un prazo de 25 ou 30 días para ser depositado na Facenda. Vostede ten o di-rieto teórico de pagar somente o preço en fábrica e coller despois e, pola súa conta, achegarse á ventaniña a pagar o seu imposto. Pero resultalle máis cómodo que a Concesionaria se ocupe dos seus cartos. E a Concesionaria da nosa historia non só se ocupa deles ese mes que ten para facer o que lle pete senón que sigue a ocuparse meses e meses mentras na súa ficha da Facenda vostede empeza a ser considerado un moroso...

Se, pola contra, vostede quer comprar un coche a prazos normalmente diríxese a unha Financieira, que con moita amabilidade dille "nada home, non se preocupe que llo arranxamos". Pónenlle alí 24 letras e un veña a firmalas despois de dar en man a cuarta parte do importe total. A financieira vai lle cobrar o 22 por cen sobre a cantidade que lle aplace pero, que remedio. Despois vostede ao millor coida que o que ten que facer a tal financieira é darlle un cheque ou o diñeiro para pagar o coche; pero o que fai é darllo directamente ao

CADRO NEGRO

Citroen despide traballadores eventuais.

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

Edita: Promocións Culturais Galegas, S.A.

Comisión de Fundadores: Acosta Bèiras, Xoaquín. Fontenla Rodríguez, Xosé Luis. López Gómez, Felipe Senén. Morales Quintana, Xosé Enríque. Varela García, César.

Directora: Margarita Ledo Andión

Redactores e Colaboradores: Xosé Ramón Pousa, Antón L. Galocha, Lois Celeiro, Pablo Viz, Paco Arrizado, Fernando Franco, Ignacio Briset, Suso Piñeiro, Guillermo Pérez, F. Cusí, Xosefina L. Corral, Emilio Veiga (Países Catalans),

P. Iparraguirre, Maialde (Euskadi), María Alonso (España), Carlos Durán (Londres), A. P. Dasilva (Porto), Juanjo Navarro, Llatzer Moix, Patiño, Vázquez Pintor. Diseño e Confección: "Galicia, Estudo e Formas".

Fotografía: Brais, Xurxo Fernández, Fernando Bellas. Publicidade: Antonino Fdez. Torrón Tño. 582613

Dibuxos: Xaquín Marín, Xulio Maside, Alfonso Sucasas, Xurxo Fernández, P. A. Estévez, Fiz Valcárcel, Pepe Barro.

Redacción e Administración: Troia 10-primeiro Santiago Redacción: 582681 Administración (de 10 a 14): 582613.

Imprenta: "La Región, S.A." Offset C. Quiroga, 11-15. Ourense Dep. Legal: C-963-1977

Distribución: A Coruña, Librería CO-LON. Real 24, telf. 222206. Santiago e Lugo, PRENSA NACIONAL, Telf. 583456. Pontevedra, Librería CAO, Telf. 855374. Vigo, Distribuidora VI-GUESA, Telf. 414570. Ferrol, Distribuidora VELO, Telf. 357707. Ourense, Vda. de Lisardo, Telf. 230218. Bilbao, Distribuidora Vasca, Telf. 4231933. Barcelona, F. Bafales Ar-tal, Telf. 2433658.

Concesionario, e este, xa sabemos, contrata ao xestor e ao cabo de 25 días ten que ir pagar a que resta do por siroche e o outravolta resulta que non paga, que se lle fan falta varios millóns abóndalle con aguantar seis meses os ingresos diários e despois conseguir un crédito indirecto, sen arriscar avais nen cangar con intereses! E como outros moitos Reverter tamén fixo este lío, pero non repuxo a tempo e descubriuse.

(Esta roda de negociar co diñeiro de centos de personas non é semente mecánica dunha Concesionaria espelida, senón que moitas opinións coinciden en sinalar que é tamén usual actuar así por parte das financeiras e tampouco fuxen do encubrimiento as xestorias, que, sabedoras do endebedamento, non avisan ao respectivo cliente teórico de que non ten pagado o seu imposto).

A FACIANA "DEPORTIVA"

Cos pés en Ourense, é fácil

Belay, conocido como fotógrafo, periodista, radio-aficionado, neste caso tampouco cala.

decatarse da sensibilización especial que ten a opinión pública cara a corrupción e de que na memoria de todos estan "affaires" múltiples. No caso Reverter, "Medalla de Plata al mérito Deportivo", o dossier neste eido non queda por atrás de todo o devandito e nel mistúranse asuntos de bingo, timbas, sociedades anónimas... que coñece polo mundo don Gonzalo Belay Pumares, autor de numerosos escritos a persoas, organismos e autoridades gubernativa esixindo aclaración sobre unha morea de feitos relativos a "Escudería Ourense" que, como dixemos, preside Estanislao Reverter Sequeiros.

O PRESIDENCIALISMO

Nunha carta datada o 6 de febreiro do ano pasado, Gonzalo Belay dirixiase ao propio Reverter en tono amistoso advertíndolle que o seu mandado como presidente estaba vencido, que cumprían as correspondentes eleccións e amáis darlle conta á Asamblea de sócios -que daquela xa estaba reducida a medio cen-

to- de acordos antiestatutarios da directiva, coma o arrendamento da Escudería para a explotación dun bingo e mesmo para ter a historia do estado de contas espiñe que os empregados da Escudería levan varios meses sen cobrar e preténdese que simultannen as dos do referido bingo. O fiado de que o arrendatario e tí esteñades unidos por parentesco ergue reticencias verbo das condicións do contrato, se existe e a quen e quen nesta operación...

Con posterioridade, o señor Balay -a vista de que o presidente da Escudería e da Federación galega de Automovilismo non se daba por enterado- dirixíxese ao presidente da Federación española de automovilismo (Fernando de Baviera, que ostenta o título de príncipe) para lle dar conta, entre outras cousas, de que o vicepresidente da EO, Luis Aragónés, non recorda nen a data da última reunión da directiva, de que non existen libros de actas, etc., etc. A segunda vez que Balay lle escribe ao de Baviera é para poñelo ao corrente da asamblea

de irregularidades en canto a funcionamento e administración da devandita sociedade deportiva.

Polo médio, os sufridos accionistas da "Escudería Ourense Sociedad Anónima" tamén teñen sospeitas de que o señor Reverter non podería aclarar algunhas cuestións como o por qué, despois de seis anos, non recibiron as correspondentes accións e títulos -a Sociedade comprou unha finca e un piso cos primeiros cinco ou seis millóns- nen balances, nen convocatória a xunta xeral ningunha e semente cavilan con sospeita de hipotecas, de intento de venda ao Franqueira...

Pero inda lle falta entrar á Brigada de Xogo. "No piso da Avenida da Habana montaron un garito. Eu mandeille á Brigada de Xogo unha carta. Un bo día cha-

máronme da Coruña decindo que era a policía, que querían falar conmigo. ¿Onde nos vemos? Onde queiran, por exemplo na Comisaría de policía. Non, como vimos da Coruña preferimos... Ben, ás 11 no Hotel San Martín. Estiven astra as 11,30 e non apareceron... a única noticia que tiven foi cando os periodicos do día 15 de nadal sacaban a nova dunha redada a víspera do rallie San Martín -que era cando tiña que vir o Fernando de Baviera a entregar os premios- e colleron a varios, entre eles o que ao día seguinte iba ganar o rallie. Entón fíxenlle unha carta ao Príncipe de Baviera decíndolle que era unha pena que non viñese, de que fora a noticia depositiva do ano velo nunha redada policial enrollado co "Culebras".

A Ford, claro, cambiou de Concesionaria -como tamén cambiou noutros puntos de Galicia- porque as multinacionais non queren perder imaxe. Reverter sigue cos seus problemas, o último unha folga na construción porque lles debía moitos cartos aos traballadores, e sobre a única empresa que mantiña con ganancias, "Resfré", parece que lle foi enriba o seu correlixionario da UCD doutros tempos, Trillo. Entramentos, o silencio -de institucións, de autoridades, de cómplices e encubridores- queda rachado. E o silencio é moito porque a mesma política úneos a todos, uns como delegados, outros como intermediarios do son que lle fan bailar a esta terra.

MARGARITA LEDO

XURXO FERNANDEZ

NARON SOLIDARIDADE COS XITANOS

Parece que a Corporación non se quer dar por enterada dos problemas que acontecen en San Mateo (Narón).

O 27 de setembro do ano pasado, os veciños mandáronlle un escrito ao axuntamento pedindo solucións rápidas para a grave situación sanitaria e humana (amáis do perigo arreo a que se ven expostos os nenos que xogan), pola que atravesan as familias xitanas asentadas nunha zona á beira da estrada. Diante do silencio municipal, os veciños, no Pleno celebrado o 27 de xaneiro presentáronse, con pancarta e todo, esixindo urxentes medidas de cara a mellorar a situación dos xitanos. O caso é que o señor Aneiros, alcalde e membro de UG, que se cadra lembrando a súa condición de ex-crego empezou a falar cun "Feligreses...". ¿qué pensan que se ocorreu respostar? Pois algo que recorda vellos tempos. Que eles non sabían nada.

A FOLGA DOS FUNCIONARIOS FUNCIONA

Os funcionarios da Administración, traballadores por conta do Goberno, tentan conquistar os dereitos que a todos os demais se lles recoñecen, namentras que a eles llos teñen negados. Polo pronto, o proxecto de Lei Orgánica da Administración do Estado, do Goberno e da Función Pública, non permite o dereito á negociación do funcionariado coa patronal, e nin xiquera recoñece os mínimos dereitos sindicais, negando a representatividade sindical, permitindo carta branca ao Goberno para o desenrolo da propia lei.

Para a procura de que este proxecto de conquistar outras reivindicacións salariais, os funcionarios da Administración, foron á folga a partir do día 22 de xaneiro. Foi chamado para técnico, e calificado de ilegal, xa que aos traballadores do Estado non lles alcanza o dereito de folga, ao que todo traballador ten dereito. O paro técnico débese a permanencia no posto de traballo sin exercelo.

A nivel de toda Galicia o paro, que fora decidido en assemblea celebrada o 11 de xaneiro en Madrid, foi convocada polo SGTAP (Sindicato Galego dos Traballadores da Administración Pública), xuntamente coa ING, CC.OO e, nalguns sitios, a UGT. Dende o primeiro día de folga, case todos os centros da Coruña (un oitenta por cento), estaban en paro, xunguándose á folga sucesivamente os restantes en toda a semana. O día 25 estaba fechado para revisar o acordo, segun fora a postura da Administración, e como foi a data na que o Director Xeral de Presupostos do Ministerio de Facenda, mantivo unha conversa coa Coordinadora dos traballadores de cara a encetar as negociacións o martes 29, o paro seguiu adiante.

Na careira dos traballadores da Administración levaron a taboa reivindicativa, ademais da esixencia de que sexa retirada a famosa lei que tiña que cinguirse no terreo económico aos presupostos do Estado xa aprobados. De entre as esixencias que se presentan (estabilidade no emprego, recoñecemento da representatividade dos traballadores, equiparación cos da empresa privada, etc.) sobrancea un obxectivo concreto: conquistar un concepto retributivo único.

COS PORCENTAXES SALVANSE OS DE SEMPRE

Astra agora, a masa salarial dos funcionarios estaba dividida nos seguintes porcentaxes: a base de un 8,5 por cento, e un 4 por cento variable (de incentivos, complementos, etc.). Neste último porcentaxe basan as súas loitas os traballadores xa que ao seren as bases salariais fixas para cada nivel, as cantidades variabeis repártense sempre en perxucio dos sectores máis baixos e favorecendo aos técnicos e niveis superiores da Administración.

Polo tanto, e para evitar tal discriminación, pídesse un cambio rotundo no reparto de este

procentaxe, xa que non se pode pedir aumento do incremento salarial, posto que xa están aprobados os presupostos. Partindo en dous o porcentaxe do catro por cento, quedan: un dous por cento, que se pide, sexa repartido lixeiramente entre cada nivel, sin ter en conta os coeficientes; e outro dous por cento iría a dar o complemento de destino aos niveis 3 (subalternos), 4 (auxiliares), 6 (administrativos), e ao 20 por cen dos traballadores do nivel 8 (de grado medio, mestres, inxenieros técnicos), porque o outro oitenta por cen, xa o teñen. Como se pode adiviñar nesta táboa salarial non se pide nada para o nivel 10, que son os técnicos superiores, xa que se considera que están ben favorecidos sempre polas lexis que daban repartos proporcionais aos soldos bases.

ASTRA OS MAIS REACCIONARIOS REACCIONARON

Nas primeiras datas da folga houbo moitos centros que tiñan celebrada a assemblea decisoria días antes e o martes xa estaban en paro (Educación, MOPU, Vivenda, Agricultura), todos eles, delegacións dos Ministerios. Pero non soio os traballadores da Administración central deron resposta á convocatoria de folga, senón tamén o Servizo de Urbanismo da Xunta e algúns funcionarios do Goberno Civil, así como persoal administrativo dos Institutos de Ensino Medio. Polos días 22, 23 e 24, foise regulando a situación do paro aboando máis centros entre os afectados, surxindo un pequeno incidente sin que se rexistraran represalias contra os traballadores en paro.

Pouco e pouco fóronse xunguindo á folga todos os centros onde houbera funcionarios, incluso os inspectores de Ensino Medio e Primario, e algúns técnicos nas Delegacións Ministeriais. Facenda tivo a todos os traballadores pechados no salón de actos,

en assemblea continua. Hai que ter en conta que nos primeiros días de folga, nas assembleas de Cultura houbo irregularidades nas votacións, sin que participaran nelas todos os traballadores, e nembargantes, querendo porse votos contra á folga polos ausentes.

Tendo en conta que o persoal integrado agora na Delegación que leva Vidán Torreira, procede das oficinas do Movemento, Sección Femenina e do antigo Sindicato vertical, parece normal a reacción contra da folga. A pesares delo xunguíronse á folga o luns, 28, en vista de repercusión tan grande que estaba colendo.

De cara a manterse nunha postura intolerante, os funcionarios baséronse na máxima de "NON HAI TRABALLOS URGENTES", e non se fixo ren no tempo do paro. Polo tanto, o que non estaba feito dende antes de encetar o paro, está aínda sin facer, coma por exemplo as nóminas. Concretamente, nas delegacións de Cultura de Galicia non se pasaron as nóminas dos salários de xaneiro, -que chegan feitas de Madrid- ás Caixas de Aforros, polo que tardarán en cobrar os soldos deste mes todos os funcionarios, mestres, inspectores, e as seis mil persoas que concretamente na Coruña dependen do Ministerio de Educación.

Estáse a espera nos intres de facer esta información de saber os resultados das conversas que se están mantendo en Madrid, entre a Coordinadora de Traballadores e a Administración. De todos os xeitos, aínda que poda haber acordos co tema dos porcentaxes na masa salarial, o asunto da retirada do proxecto de leis nas Cortes, parece que non se vai resolver facilmente. E, neste senso, as forzas convocantes da folga manifestan que seguirán na loita. Así que polo de pronto teremos unha administración máis parada que de costumbre. ¡Que xa é decir!...

MAGIS IGLESIAS

PERMUI

crónica política

Se a Asamblea Nacional de Ensinantes Galegos, de onde partiu a convocatoria de paro do pasado día 30, merece o calificativo de "sedicente" por boca e rubrica do secretario xeral a UGT en Galicia, para eles teña que ser sedicente ese significativo número de mestres que protagonizaron no noso país a primeira folga cun contido político inequívoco, folga que, ademais, abrangueu a todos os sectores do ensino -institutos, EXB, formación profesional, unitarias, laboral, Universidade...- e probou a conciencia dos nosos ensinantes respecto do momento político que se avexiña por mór da tradución práctica que ten a Constitución española. Por iso foi contestada nacionalmente, por iso o día 30 é tamén un non á Constitución sendoo ao Decreto de Bilingüismo e ao Estatuto de Centros por antigalego, por introducir un idearium nos centros e atentar contra da liberdade de cátedra, por meter aos país na dirección dos mesmos, pola mecánica de designación de cargos directivos que fara a administración dos centros pasando por riba de calqueira criterio electoral. Tivo, xa que logo, razón a UGT en retirar as súas siglas da convocatoria e foi acertado que explicase que esa non era a súa alternativa por se algun dubidaba do papel que lle corresponde facer, dacordo coa súa filosofía estatalista e consensuada ou acordada. Pola contra, a alternativa que norteou o paro do 30 é nacional galega, progresista socialmente e ten o futuro garantizado de seguir así a dinámica de clarificación e enfrentamento entre os ensinantes galegos, por unha banda, e a política española e colonizadora do Goberno, pola outra.

A ING ESTORBA

A NOSA TERRA observa con certo aquel as gacillas que decote apareen a falar de promoción dunha "Central Sindical Galega" por parte de partidos autóctonos. E sorprende de primeiras porque estes viñeron apuntalando astra boxe -na cativa medida das súas posibilidades-, a acción sindical das centrais españolas no noso país, e dende dentro delas non ousaron levar, siquer formalmente, unha política contradictoria cos seus presupostos. Tampouco tiveron incidencia nos conflitos sociais galegos recéns nen lonxanos, nen teñen ningunha influencia entre os traballadores. De si peto falan de apañar a unha restra de sindicatos de rama -que somente viven nominalmente, se nos baseamos na práctica- baixo unha serie de obxetivos que naide da centrado de lei "a consolidación democrática, reconstrución nacional hexemonizada polo conxunto dos traballadores e a saída a crise económica"... Eso si non queren admitir na ideada central por exemplo á CSUT e si a CSUT coincide con eles ¿de que se trata? ¿de cubrir o certificado de orixe a nivel propagandístico? pero e sobre todo ao que lle negan o pan e o sal é á central sindical galega ING, ao seu plantexamento anticolonial, a súa alternativa político sindical ben demarcada das posicións estatalistas que se constituíu na seiva galega e antiimperialista do movemento obreiro na nosa nación. Algúns dicen que do que na realidade se trata é de aproveitar, con oportunidade, a ruptura da USO. A verdade é que se miramos o final desgraciado do mesmo intento en sucesivas ocasións non é para creer demasiado nel.

NOVAS ARMAS PARA CITROEN

A última hora enterabamonos de que a multinacional Citroen despedira a un número importante de traballadores que estaban baixo contrato eventual e todo fai supoñer que se trata dun arma para presionar a aceptación da súa última oferta na presente negociación do Convenio, oferta dentro do Acordo-Marco tal e como, asimesmo, declarou UGT que debería enmarcharse. No transcurso das negociacións e en base a que as outras centrais rebaxaron o anteprojecto presentado unitariamente sen consultar aos traballadores, a ING retioruse das mesmas chamando á parte social a que se definise sobre este feito. Mentres, ao día seguinte de largar a súa oferta, a patronal despide, rachando mesmo coa tradición de política empresarial que seguía a Citroen. E é que cada vez cada ún esta mais no seu sitio.

resumes

MANIFESTACION EN VIGO.—

Tuvo carácter unitario, polo problema de CENSA, a Empresa ubicada en Porriño cuxos traballadores protestan polas contínuas regulacions de plantilla e piden a integración da mesma no Grupo Duro-Felguera. Asistiron máis de tres milleiros de manifestantes.

O AXUNTAMENTO DA CORUÑA.—

Que en votación secreta opúxose a substitución de Xan Pombo, concellal do BN-PG, a pesares do informe favorable da asesoría xurídica do concello coruñés, dado que o Bloque ten probado a pertencencia do Sr. Pombo á AN-PG cando as eleccións e a súa posterior expulsión de dita organización política, desmentíndose polo tanto as alegacions do Sr. Pombo que se declaraba "independente". Dado o carácter ilegal do acordo supónse que será anulado polo Gobernador Civil da Provincia. De todos os xeitos non deixa de ser curioso que, probablemente -dado o carácter secreto da votación- partidos que teñen substituído incluso a alcaldes (lembrar o PSOE en Valencia) e que fan firmar dimisións co a fecha en branco aos seus candidatos, votaron non ou abstúveronse en esta ocasión.

REMATOU A FOLGA DA MARINA MERCANTE.—

Que fora organizada, a nivel estatal polo Sindicato Libre de la Marina Mercante, ca oposición da UGT, Nembargantes o vernos aínda ficaban no porto coruñés nove barcos dos que se adheriron á folga.

DECLARACIONES DO PTG.—

Por medio dos seus dirixentes, diante da celebración dun próximo Congreso, no cal non se desbota a posibilidade de rachar as súas relacións co PTE a nivel de Estado. Ao mesmo tempo a CTG (CSUT) comunicaba as tensións do POG e a crise da USO en Galicia.

O PSG VOLTA A DECIRLLE AO PSOE QUE NON SE APROPIE DAS SUAS SIGLAS.—

Por enésima vez, a ver si lles fan caso... (Nos cartéis e pegatinas pra manifestación do 4 de Nadal aparecían unha xunta a outra, as siglas PS de G (PSOE) e PSG.

A XUNTA ANULA UN ACORDO DA CORPORACION LUCENSE.—

No acordo anulado concedíase aos funcionarios municipais un "premio" en metálico, despois de que fora anulado polo Gobernador Civil outro acordo polo que se lles aumentaba o soldo. O Bloque, que votara a favor do primeiro acordo -si ben mantuvo que o aumento debiera ser lineal e non proporcional-, votou en contra deste segundo, en base a que era un parche e a que a medida correcta segundo eles a actualización dos soldos dos funcionarios.

SARRIA

A VOLTAS CO URBANISMO

No noso número 4, a comen-zos do ano 78, xa falamos do Plan de Ordenación de Sárria. Esoutro día volvemos osbre a cuestión. E non para aquí a cousa, poisque despois de dous anos de espera, empezan a notarse nervios nalguns que se ve que teñen medo de que se boten a perder os seus plans. Claro que, como temos escoitado, non hai perigo, que na Corporación teñen maioría UCD e CD.

PLENO DE CAMPANILLAS

O pasado 26 houbo Pleno para definiren o urbanismo no concello de Sárria, após que, días antes, xa houbera a reunión de concellais e técnicos de que informamos no número 90. Reunión na que, vostedes lembranano, quítaranse uns acordos para apoiar no Pleno.

Que si restrición do chan urbano ao xa consolidado, que si creación do novo chan urbanizable, que si nova exposición pública para atender ás alegacions... Pero, a pesares de esto ser o acordado, achegámonos ao axuntamento por aquilo de que non fora haber trasacordo. E de camiño, recolleamos impresións. Díxonos o xefe que viñeramos a ver se nos enterabamos de algo. O home debía traballar na e o seu xefe, e outros xefes, sabían de qué ia a cousa.

Moita xente tiña interés no tema. Após de ter falado co director para a banda de música... e xa poden supoñer os primeiros comentários dos bromistas... pasouse ao tema. Tema que durante unha hora longa trouxo mo-

mentos de diálogo tenso nos que o alcalde saiu de aínda ben apuros a toque de campanilla.

O alcalde, sr. Lence, decia non ser nada decisivo, senón en plan de suxerencia, pero de momento, presentou unha moción personal que prescindía dos acordos de varios días antes. Apoiábase en criterios dos técnicos sobre a "flexibilidade" da lei, que permitía cousas tan distintas como a súa proposta e máis a de sempre do BN-PG. E o alcalde arrimouse ao que lle conviña. Quitou da proposta cousas que xa ninguén tragaba, e así, "se suprimió la circunvalación, y lo del Polígono Industrial también es una cosa interesante para Sárria, pero se mantienen las alturas porque nadie ha protestado contra las alturas".

Os do Bloque, da súa banda, pídenlle ao secretario, como pe-soa que naquela xunta clarificara os acordos finais, que certifique o aocntecido.

SECRETARIO SALOMONICO

"La Secretaría no se pronuncia sobre los acuerdos, pero sí, como el acuerdo es político, ha de definirse en el Pleno del Ayuntamiento. Y esto es lo que se ha de hacer; después de oír las reclamaciones, aprobar o no definitivamente el Plan". Esto foi o que dixo o Secretario. E Quintana (BN-PG) xa empezou a remachar: "O alcalde di unha chea de cousas, pero xa me fastidia, porque non di unha soa verdade: Pregúntolle, e el dime que o trato "coma un río". Se se toma por reo, será porque é culpábel".

O MORELLE DOS SEUS AMORES

Os caciques locais, ademais da sempiterna especulación dos solares, atizan a cousa no do Polígono. E o Bloque explícase. "Nós dixemos de incluír no Plan o do Polígono, pero non de poñelo en Morelle. Eso é cousa de Pero todo se sabería. O concellal da AMDG dirixiuse nun momento ao concellal de CD Díaz Valcárcel, o apoio principal do alcalde xunto co deputado provincial don Eloi (UCD), e lembroulle que era normal a súa defensa "apaixoadá" de Morelle, "porque ao fin e ao cabo, viña de trasladar alí recén a súa fábrica". En fin, que todo se vai sabendo. Nen uns nes os outros faláron de memoria.

DOS POSIBEIS.....O MILLOR

"Esto xa está discutido, demostrado e requetefalado. Nós defendemos o que é máis xusto. O que ten un espírito máis social e de comunidade. O que dñn vostedes é o que ten espírito de caciquismo e de favoritismo. O que vimos de discutir aquí e o que se acordou o outro día non é o que se vai aprobar agora. E todo o contrario". Así falou Quintana do BN-PG.

Pola contra, o sr. Lence dixo que xa estaba discutido dabondo e pasou a recontar, sinalando co bolígrafo coma os mestres de escola, os votos. Pouco había que adivinir. Agás do PSOE, toda noite coa teima de absterse, e os votos en contra de AMDG e BN-PG, os demais.....

PACO ARRIZADO

carta entreaberta
De Otero Nomás e outras desgracias

Querida Directora:

Por certo que, como pre-tendo demostrarche ó longo de todas estas cartas, vivimos nun mundo cheo de contradicións e cousas raras. Porque mira ti por onde sai agora o Otero Nomás: seica os mestres que ensinan en galego e incumpren o Decreto de Bilingüismo son fascistas.

Este Otero Nomás está-me sendo cruz e besta negra. Penso nel cando estou desesper-to e soño con el cando durmo. E párceme que che temos ministro pra rato. E ademais, non valen razóns: hai persoas que non se pode razonar con elas, que os argumentos cállanse e desfáanse diante a pétrea mío-leira e cabeza férrea de que están dotados. Dime ti o que se lle pode responder a ese señor dos nosos pecados: eu penso que tan só con insultos de xulgado de guarda. Déase por insultado, señor Otero Nomás. Fascista será vostede.

Outra cousa que tamén ti-vo a súa coña -se non fora pola mágoa- foi a maioría municipal de Lugo. Ante un plan

elaborado pola comisión de cultura, orixinado nunha esau-siva proposta do Bloque, pra restaurar e galeguizar os nomes das ruas, a UCD encárgalle a un seu "independente" con carné do partido o presentar outra proposta pra non mollaren eles o cu. E presentouna e ben presentada: unha ducia de cambios e viva Franco. Quitou os fascistas de segunda, si-caríños suplentes sen maior importancia. Quedan os de primeira, coma o Ditador, o Carrero Blanco, o 18 de Xulio e demais rememoracións nefas-

tas polo estilo. O que si, galeguizaron os nomes: rua do Xeneral Franco. O noso amigo Díaz, coma sempre, pón o seu comentario: "O único que faltaba era que Franco se chamara Xabier pra que lle galeguizaran o nome".

Os municipais da UCD e da CD non tiveron valor pra mollaren o cu, neste tempo de tanto frío, mais tiveron a vista suficiente pra nadaren entre duas augas. O axuntamiento de Lugo perdeu a oportunidade de facer unha cidade ben nomeada, e non espantosamente acumulada.

A nosa propia Historia: os Irmandiños, Os Mártires de Carral, Roi Xordo, María Castaña, o Rei García de Galicia, non existen pra maioría municipal da miña cidade. Cativa historia a súa, triste historia na que existe Franco, Carrero Blanco, Jack o Destripador. Espero que o Libro da Historia, desa historia que negan, lles reserve ós culpantes unha páxina ben negra.

DARIO XOHAN CABANA

REPLICA
DENDE
PONTEDEUME

Sra. Directora do Semanário A NOSA TERRA

Moi Sra. miña:

Véñome referir a un artigo publicado no seu semanário, número 89, do 11 ao 17 de xaneiro-sobor do destiño dunha partida de cartos para mitigar o paro obreiro no Axuntamento de Pontedeume, que verque graves acusacións na miña persoa, que poden desprestixiar a miña conducta personal, non axustadas á verdade, que denotan unha caréncia de información por parte do Sr. Corresponsal de Pontedeume. Por todo iso, quero deixar claras as seguintes consideracións, con ro-go de publicación:

- 1.- Non ocupo cargo en partido político ningún.
- 2.- Non é certo que fora destituido do posto que tiña na Oficina de Emprego Local. Si é certo que na actualidade non levo a devandita Oficina, por canto o Contrato que tiña co INEM (Instituto Nacional de Emprego) finou o día 31 do nadal, e a Corresponsalia de esta Vila, foi suprimida, o mesmo que todas as que había na provincia da Coruña e máis en España, por parte do dito Orgao oficial; quedando craro, que non se debeu a ningunha anormalidade pola miña banda. De outro lado, para máis explicación, o meu posto non ten substituto ningún na actualidade.
- 3.- Tampouco é certo que eu firmara e certificara que as persoas que recibiron a devandita subvención estaban no paro, xa que o cargo que tiña era sinxelamente de Corresponsal, que levaba consigo unhas sinxelas labores administrativas, que non executivas, a cargo da Oficina de Emprego do Ferrol, como niste caso.

As alegacións que eiquí formule pódense comprobar en todo intre e lugares correspondentes, suplicándolle, consecuentemente, a debida rectificación por ise semanário. De non ser así, exercitaría as accións legais vixentes.

Constantino Piñeiro Carpen-te
PONTEDEUME

N. de R.— Os nosos lectores tamén poderán comprobar que, a pesares de algunhas rectificacións do noso comunicante, o miolo da información á que se refiren -desvio de cartos destinados ao paro cara outros fins- segue en pé. Agradecemoslle ao Sr. Constantino Piñeiro as aclaracións respeito da súa persoa e non dubidamos de que hoxe non ocupe cargo político algún -astra fai un ano era secretario local de AP-nen de que foran suprimidas as corresponsalías ou que non firmara- pero si informar como corresponsal zou non?- quen estaba no paro.

Fernando Reboreda Alonso, 20 anos, estudante e traballador,
ven de ser elexido no Congreso recién, secretario xeral da UMG

FERNANDO REBOREDA

A mocidade, garantía do futuro

Hoxendía a mocidade é sinónimo, de cara á opinión pública, de delincuencia, apatía, droga...

A mocidade é un sector da sociedade moi importante, tanto para a transformación da sociedade, proceso no que nós estamos inmersos, como para a súa neutralización dende o punto de vista do imperialismo. A mocidade é un sector caracterizado polo entusiasmo, pola entrega e polo tanto é moi importante para nós incorporala á loita de liberación. Por outra banda, o sistema a neutraliza na medida en que deste xeito vai evitar que o proceso revolucionario que incorpora xente este garantizado no futuro. Así, manipúlanse unha serie de mecanismos por parte do poder como son as drogas, a delincuencia, provocada polo paro, por unha deprimente situación económica, a prostitución, a represión sexual... Todo isto ocasiona que determinados sectores da mocidade fiquen neutralizados, asumidos polo sistema, e que a sociedade considere á mocidade como un sector dexenerado.

E cando a mocidade ten acceso a un posto de traballo accede nunhas condicións indignas e desfavorabeis...

A mocidade está a sufrir unha gran sobreexplotación. Dentro desta situación, hai moita xente sin asegurar, outra que chega a traballar gratuitamente, coa excusa que lle da o empresario de que está a aprender un oficio. Outra constante é o sometimento ás horas extras, traballos indignos... Os mozos traballadores son utilizados para ir buscar os bocadillos, limpar..., pero non en traballos que lles vaian garantir unha formación profesional auténtica e a defender a súa dignidade como traballador que é. Asimesmo, na lexislación laboral existen unha chea de puntos como é o decreto de emprego xuvenil que ven garantir que si o empresario colle xente nova vai ter unhas reducións na Seguridade Social. Isto non se fai para evitar o paro xuvenil senón que, por unha banda, eliminan xente coa reestructuración das plantillas, anticipan a xubilación e, doutra banda, integran mozos que van producir máis e cobrar menos e que en definitiva van ser moito máis beneficiosos para a empresa que outra persoa calqueira.

A pesares de que estos son aspectos sintomáticos, ¿a problemática real do noso país en qué radica?

A nivel xeral temos unha chea de problemas que vimos de analizar neste noso segundo congreso. A mocidade galega ten problemas, temos a que é estudante que está a padecer unha selectividade antipopular, un ensino español, os mozos labregos, debido á situa-

CARBALLA

ción do campo, que van ter que emigrar, e hoxe xa non é viábel esa vida polo problema da crise, ou senon directamente ao paro. E restarian outros aspectos, como por exemplo a represión sexual que nos afecta fundamentalmente na medida en que cando se chega á mocidade as relacións persoais no eido sexual son reprimidas, ben fora do matrimonio, ben cando son homosexuais. Pola contra, poténcianse, unha serie de desviacións, como é a pornografía, que afectan á mocidade nun grado diferente que a xente mais adulta que está sometida a outro ritmo de vida e ten outra inserción social.

Se a mocidade non está aínda integrada socialmente de cheo, como diseches, ¿cal é a actitude da mocidade respecto da nosa sociedade e que relación ten esta actitude co orixen popular ou non da mesma?

Está claro que a composición de clases en Galicia ten unha repercusión na mocidade. Por exemplo, a delincuencia xenérase, principalmente, na mocidade que proven dos ambientes máis populares, máis humildes ou máis míseros. O problema da represión sexual está moito máis agudizado na xente con menor formación cultural ou que non ten posibilidades de acceder ó ensino. Dende logo, hoxe na mocidade a procedencia de clase nótase moito. No caso galego, tendo en conta a composición de clases, a maior parte da mocidade é de

orixe popular, ten uns problemas moito máis agudizados que noutras partes do Estado ou noutros países.

¿Hai un proceso real de galeguización da mocidade?

Si, é evidente. Nos derradeiros anos, xa non soio no sector do ensino senon mesmo a outros sectores, a mocidade ten adiantado moito na galeguización. Tivemos unha época, dos anos 65-75, que houbo certo retroceso coa introdución de discotecas, que trián consigo uns hábitos burgueses de diversión, houbo un proceso de españolización evidente, pero hoxe cada vez máis o proceso volve estar en favor do galego, no sector de ensino é unha gran maioría, principalmente na Formación Profesional e na Universidade.

Neste senso, que exista unha organización xuvenil dun partido comunista patriótico, ¿qué ven significar?

É fundamental que exista hoxe esta organización de vangarda da mocidade. No Congreso constituíntee definiamos á UMG como a consecuencia do proceso de consolidación e formalización da UPG. Hoxe, a UMG é unha escola de comunistas, unha escola que está a formar militantes comunistas e patriotas no seo do estudantado, na loita estudantil, na loita sindical, na defensa dos aprendices, na problemática das empregadas do fogar, mesmo nos

bárrios... E na medida en que a mocidade importa moito no proceso revolucionario, especialmente de cara ó futuro, ter unha organización comunista e patriota que vaia defender os seus intereses, integrala, levar unha loita consecuente, é trascendental para a liberación nacional e social de Galicia.

No seu tempo de vida, ¿qué leva feito a UMG e con que atrancos se topa?

Cicais a labouira máis difícil que estivemos a facer foi no seo da mocidade traballadora, en canto que respecto dos aprendices, das empregadas do fogar, mesmo da mocidade labrega non ten habido unha experiencia anterior. A UMG foi a primeira organización que empezou a artellar un programa, que hoxe está recollido en moitos convénios no que está integrada a ING, puntos nos que se recollen os problemas como o da Formación Profesional, horario de traballo... Como decía, este foi o campo máis difícil pola falla dunha experiencia anterior. Hoxe, a nivel programático temos todo moi elaborado e na práctica temos potenciado vocálias xuvenís da ING en varias zonas de Galicia, que están a ir incidir progresivamente...

¿Qué norteou este segundo Congreso?

O principal punto deste Congreso foi que a UMG xa non é soio unha escola de militantes comunistas en abstracto. A UMG é unha organización que ten que levar

a alternativa comunista e mesmo a patriótica, potenciar a ERGA e ao fronte estudantil, levar a cabo unha labouira sindical moi clara na dinámica xeral da ING, e nas vocalías en concreto, e que se ten que definir por todos os problemas que ten a mocidade, combatalos, clarear as causas que os provocan e levar adiante unha loita nos bárrios a través das organizacións xuvenís.

¿Que papel ten a mocidade no proceso político en Galicia e de que maneira lle afecta?

O proceso político en Galicia afectalle na medida en que a democracia burguesa española trae consigo uns hábitos cosmopolitas, moi persuasivos para neutralizar todo o espírito e entusiasmo da mocidade en favor dunha sociedade mais xusta. E o proceso político contrario, o proceso revolucionario de Galicia, conta coa mocidade como un factor fundamental para saír adiante. Remataban as conclusións do noso primeiro Congreso decindo que a mocidade é presente, pero é a garantía do futuro. E o futuro temos moi claro que vai ser a revolución.

A democracia española é unha democracia represiva, ¿de que maneira sinte a mocidade esta represión?

E unha represión a dous niveis. Por unha banda, aberta. Hoxe perséguese aos consumidores de drogas, cando estes non son máis que unhas vítimas dunhas grandes redes, montadas a nivel internacional con moi escuros intereses, e a mocidade galega aquí, e mesmo a mocidade doutros países, non é mais que unha vítima. A todo isto se lles resposta coa represión, con detencións frecuentes... namentras que os grandes traficantes andan por aí soltos a pesares de que todo o mundo sabe de sobre quenes son. Pero contra deles non hai ningún tipo de represión. A mocidade, como consecuencia do paro, da situación no seu posto de traballo, ten que recurrir por forza moitas veces á delincuencia, non é culpable senón tamén vítima e se lle resposta coa cadea, non se lle resposta coa rehabilitación... En definitiva, vaise xenerar máis delincuencia xuvenil e en ningún caso esta é a vía de posibilitar de que o que empeza sendo delincente común se reintegre na sociedade. No eido sexual, pasa outro tanto do mesmo xa que á mocidade non se lle permite unhas relacións homosexuais. Pola contra, se lle tende a desvirtuar o que é o sexo. A educación mesma connota que se entenda o sexo enfocado no plano reprodutor, nunca unha sexualidade como defensora do principio do placer.....

X. L. CORRAL

resumes

PARO EN ASTANO.— Convocado polo Comité de Empresa CC.OO., UGT, USO, ING e CSUT) en protesta pola marcha das negociacións do Convenio Colectivo.

PECHE EN OURENSE.— Protagonizado por dazasete membros do Secretariado de Zona das CC.LL. en protesta pola negativa do ministro de Agricultura español de concederlles unha entrevista. Cando o Delegado ministerial manifestou aos pechados que dirixiran un escrito cos suas intencións, estes dixeron que "xá estaba ben de tomaduras de pelo" e que "levaban enviadas tres instancias, que aínda hoxe non contestaron. O desaloxo produciuse ao intervir as forzas do orden público.

ROSON DESMINTE UNHAS DECLARACIONS E DA FECHAS PRO REFERENDUM.— As declaracións fixérras á revista "Cambio 16" e nas mesmas puña moi mouro o porvir do Estatuto o astras falaba da sua dimisión como parlamentario e a sua baixa na UCD. O presidente da Asamblea de parlamentarios galegos e "ex" da Xunta propuxo asimismo como fechas tope para o referéndum estatutario as de finais de Maio ou principio de Xunio. Mentras o referéndum preautonómico andaluz celebrábase o 28 de Febreiro.

O "COMPAÑEIRO SOTO".— E o Club Celta de Vigo puxéronse ambos dous a caer dun burro, todo elo partiu dunhas declaracións do alcalde vigués despóis do partido celebrado no estádio de Balaídos, entre as seleccións estatáis española e holandesa, que rematou ca vitoria da primeira por un gol a cero, e que tuvo varios incidentes o partido suspendeuse cáseque unha ora por avería na iluminación, meténdose ca directiva do Club que ocupa o estádio municipal. A directiva respondeu ao Sr. Soto, e as relacións entre as partes en conflito andan moi deterioradas.

HOMENAXE A AUGUSTO ASSIA.— Celebróuse en Madrid, naturalmente.

O 90 POR CEN DOS CONVENIOS DE GALICIA ESTANSE A NEGOCIAR SEGUNDO O "ACUERDO MARCO".— Esto dixo o Sr. Pedrido, Secretario Xeral da UGT en Galicia, fereríndose ao "acuerdo" firmado entre a sua central e a CEOE. Agora ben, moitos faran de que é un farol, porque dúbidan o seu que eso ocorra mentras a clase obreira galega, seña clase obreira e seña galega. Recollemos o rumor.

MOVILIZACION DO SECTOR DO ENSINO CONTRA A POLITICA DO GOBERNO

A semana do 28 encetábase coas suas pautas máis conflictivas enmarcadas no sector do ensino. A folga estudiantil para toda a semana contra a "Ley de Autonomía Universitaria", medida orixinada nunha "Coordinadora Estatal" que despóis faría sua a Coordinadora Nacional de Galicia, reunida o sábado 19, sumábase a xornada de loita que o profesorado, tamén reunido en Asamblea Nacional, plantexaría o día 30, á contra do Estatuto de Centros Docentes e do Decreto de Bilingüismo. A hora de pechar esta edición, o día 30, o paro total do alumnado dos sectores de Ensino Medio, Formación Profesional e Ensino Universitario, o apoio expreso de boa parte do profesorado de EXB, BUP e FP estatais, e unha manifestación de máis de

1.000 estudantes polas ruas de Santiago, todo pendente da xornada do 31 no resto do país, eran termómetro da oposición aos novos proxectos de lei que para o sector prepara o goberno español.

A folga estudiantil dende o primeiro se convertía en consignada seguida xeralmente, xa fora á contra da Lei de Autonomía Universitaria ou do Estatuto de Centros Docentes Non Universitarios, segundo sectores, e todo el contra do Decreto-Lei de Bilingüismo. As mobilizacións fixébanse para o día 30 en Santiago, e para o 31 no resto das cidades importantes do país, todas elas con participación de estudantes de todos os sectores e en base á oposición dos proxectos e decretos devanditos e contra a privatización do ensino.

MANIFESTACION, ENTRE O SERIO E O FESTIVO

A folga decorre, astra o momento, como se pensara, con actos varios, entre os que están previstas senllas mesas redondas en Compostela sobre da L.A.U. e máis o Decreto de Bilingüismo. Mércores levouse adiante a manifestación que se preparara. Prévias discusións en asambleas que xiraran maiormente en base ás distintas concepcións mobilizadoras da Coordinadora Nacional Galega e máis a Estatal (que non contemplaba puntos como o rexeitamento da privatización do ensino nen a política lingüística do Goberno), o plantexamento da Coordinadora Galega foi adiante, e a manifestación saiu encabezada por unha pancarta

que recollía as reivindicacións asumidas e coa consigna base "Contra a política educativa do Goberno". Máis dun milleiro de persoas corearía os berros de "Fora a L.A.U.", "Fora o Estatuto de Centros Docentes", "Non ao Decreto de Bilingüismo", "Non á privatización", "Idioma galego, idioma oficial", "Dimisión do Rector" e outras de carácter máis festivo, aparte doutras máis minoritarias, coma "Ensino galego, ensino estatal", ou a vella "Queremos pisitos máis baratitos". Após algúns incidentes, como a rotura intencionada dunha megafonia pertencente á organización estudiantil ERGA, a manifestación rematou co canto do Himno Galego.

A mobilización dos traballadores do ensino valorouna o Comité de Folga dos Ensinantes Galegos coma "moi positiva", situando a incidencia do paro nestas cifras: no EXB estatal, nas provincias da Coruña e Pontevedra nun 70 por cen e nas de Lugo e Ourense en arredor do 50 por cen; no BUP e FP, o paro atinxiu un 87 por cen, incidindo nun total de 250.000 alumnos máis ou menos. Asemade, salientaba o Comité o apoio de 200 profesores do ensino privado, "tanto máis importante canto maior é o risco e condicións de represión que se dan no sector".

Laiábase tamén o Comité da retirada "inoportuna e irresponsábel" de FETE-UGT, que se adicou a facer a guerra pola sua conta após ter apoiado a Asamblea de Distrito, postura que, polo que soupemos, na zona de Lugo é extensíbel a CC.OO. A xornada completouse con actos que foron dende asambleas de ensinantes (A Coruña, Vigo), ou concentracións diante da Delegación do Ministerio (Lugo).

PEDRAFITA

¿POR QUE TREMA, SR. PRESIDENTE?

"Voy a hacer una exposición del tema, dado que aquí hay varios vecinos de la zona que vienen movidos por el interés del tema, y no con el afán de presionar". Estas fermosas palabras saíron do presidente da Diputación de Lugo na sesión do 28 pasado, e no pónto 10 do orde do día, en que se trataba dunha estrada que xa tiña previsto proxecto no ano

36. Estrada da que, se chegara ser un feito, máis de 14 lugares e parroquias do concello de Cebreiro habíanse aproveitar. Non é raro que, xa que logo, máis de 40 veciños daquela zona da montaña, acompañados do alcalde, se trasladaran a Lugo en varios Land-Rover.

E os veciños quedaron chafados ao verem a calor que puñan

en defenderen outra cousa señores coma Cacharro (CD), Eloi (UCD), etc. Astra o sr. deputado do PSOE por Monforte, con pinta de "niño pera", ten asustada á xente polo que fai eazona na Diputación. E só Castiñeira (BN-PG) defendeu a petición dos veciños de engadir á xa acordada outra subvención de millón e medio, que queren para a estrada (vella necesidade), que fixera transitábel o val de Connavía todo o inverno.

Pero polo acordado no día, a subvención irá para outra pista que só dá servício a Busnullán, que amáis, ao ser máis alta para máis nela a neve e pasa parella ao trazado que queren os veciños.

E a cuestión é que a UCD e CD bailan ao son do "gaitero".

"O Gaitero" chámanlle na zona a José Bernedo Chao, concellal da UCD, secretario da Cámara Agraria e industrial na vila de Pedrafita. Moitas pezas para un gaitero só.

E o caso é que a Bernedo cómpralle a pista subvencionada "polo alto" porque pasa do lado

dunha nave que vai facer. Perderá a moción no concello de Pedrafita, pero miren por onde topa bos valedores na Diputación.

A cousa non debeu ir moi limpa, cando ao final apareceron dous policías da "Social" a pedir carnés entre os veciños, ao tempo que un "jeep" con seis números agardaba fora. Nós vimos como, pouco antes, chamara a un corserxe para decirlle non sei qué...

Os labregos, que máis que nada saíron apampados do que víron, comentaban. "Algun non sabe nen como é aquilo". "O Castiñeira falar falou ben, pero os outros son máis... non sei se habería que amañar todo a golpes de caxato..."

Logo, o alcalde pedíalle explicacións á policía, ao secretario, pero nada. Todo o feito, por uns e por outros, fora moi legal. De todas maneiras, non se apuren. Deste caso "democrático" temos documentos e planos para lles darmos dentro de pouco unha sabrosa información.

PACO ARRIZADO

PESCA, O ULTIMO CONFLICTO (e II)

Decíamos o outro día que logo de describir as secuencias deste conflito na pesca galega tentaríamos desenmarañar os fíos deste nó.

Intresanos, sobor de todo, saber por qué foi posible unir nun único enfrentamento co Goberno Español intereses en principio tan distantes como poden ser os da baixura e os das grandes empresas da pesca.

Perante o amarre da flota os mariñeiros e traballadores autónomos das rías deberon facer razonamentos coma estes: Un barco de 35 C.V. consume ao ano uns 4.800 litros de gas-oil.

Un de 50 C.V. consume ao ano uns 20.000 litros de gas-oil. A diferenza entre o preçio actual subvencionado e o reivindicado era de 2 pts. por litro o que suporía nos dous casos respectivamente 10 e 40.000 pts. de subvención que claramente non compensaba deixar de saír ao mar tantos días.

Tamén debéron discutir acerca dos problemas causados polas mareas negras, polos temporales, contaminacións ou furtivos e demais axentes externos e que provocaron nalgúns casos baixas capturas ou malas seifas e sin embargo non trouxeron aparelhadas axudas nin atencións do Goberno. Asimesmo estou convencida que se falou da depreciación real do preçio do marisco e peixe da baixura e non se manexaron datos das importacións por menos próximos anque non menos importantes (1). E, por fin, chegar a conclusión de que esta non era a súa guerra decidindo non secundar por máis tempo o amarre da flota.

¿Porqué, xa que logo, foi tan fácil para os grandes armadores contar coa baixura para esta protesta? Hai dous motivos fundamentais:

1.- E tal o grado de descontento respecto a política económica pesqueira do Goberno, que existe na nosa pesca das rías e mar litoral, que calquer ocasión pode parecer boa para maniféstalo.

2.- E relativamente fácil para asociacións de armadores e sindicatos españoles utilizar este malestar (desesperación a veces) por vías demagóxicas que non poñen en cuestión a raíz dos problemas. En concreto non poñen en cuestión:

a) a política xeral do Goberno español e polo tanto a súa política exterior que ante a negociación de entrada e incorporación como membro de dereito á C.E.E. non vai parar en vixiar intreses diminutos na perspectiva estatal como son os da pesca galega. Non vale tampouco achacarlle a U.C.D. os males dunha deficiente xestión pois non é máis que executora dunha política de Estado previamente pactada consensuada e plasmada na Constitución, que ningún partido nin sindicato español pon en tela de xuício.

b) Non pon en cuestión a política económica pesqueira do Goberno español feita por e para os grandes monopolios do sector.

c) Tampouco o papel que xogan os monopolios de compra, último eslabón da cadena de comercialización, poñen precio ao peixe nas lonxas e comercializan as importacións.

d) E, finalmente, non pon en cuestión o papel que xoga a pesca galega na economía española:

- seguir mantendo a un baixo nivel de subsistencia unha maía de obra que logo poderá proletarizarse en altura ou emigrar.

- ter unha boa reserva, nestas rías, e sempre supeditado a "intereses xerais (léase intereses dos monopolios coma Nucleares, Alúminas, Celulosas...) de produtos de boa calidade pero para un consumo e mercado reducidos, xa que pouco a pouco se foi logrando a substitución de peixe fresco galego por peixe conxelado español, peixe conxelado español por peixe importado e marisco galego por marisco importado.

Por todo isto, os enfrentamentos ou levan como guía a loita contra os monopolios españoles ou non quedan máis que en meros actos de presenza cando non acarrea males maiores coma poden ser os enfrentamentos entre traballadores do mar galegos (caso do can e da vara que certo sindicato se empeña en fomentar).

M. CARMÉ GARCIA NEGRO

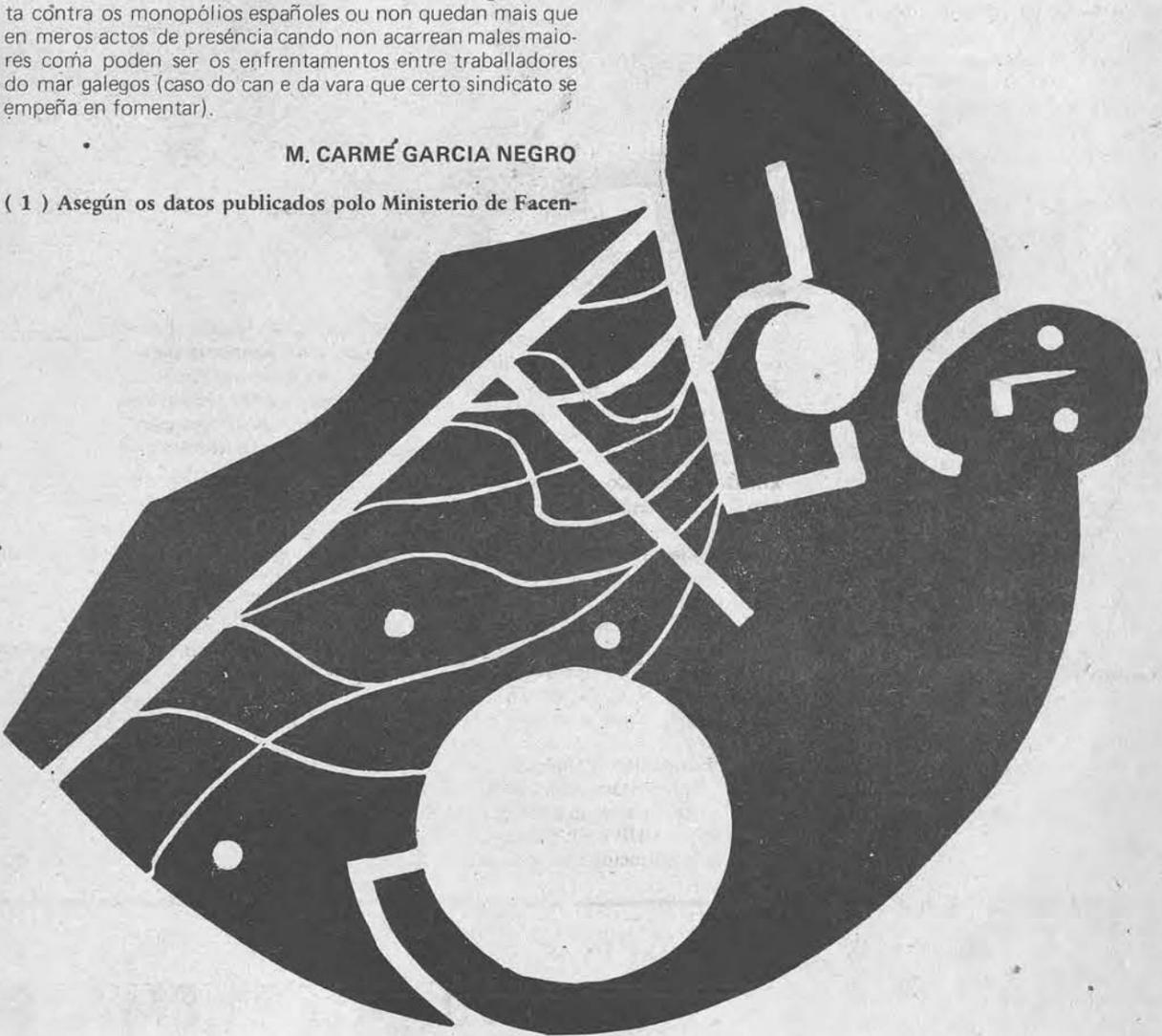
(1) Asegún os datos publicados polo Ministerio de Facen-

da na "Estadística del comercio exterior de España" no ano 1978 importáronse as seguintes cantidades de marisco:

- Moluscos.... 27.359 Tm..... 944.794 millón de Pts.

- Crustáceos... 10.951 Tm..... 3.030.843 millóns de Pts.

Dos moluscos importados o 85,8 por cen do peso corresponden a chirla italiana sen depurar que pasou na súa maioría as conserveiras. E este molusco unha competencia cos moluscos galegos e denantes do 77 as cantidades importadas eran insignificantes, recordemos que neste ano empezan as negociacións pra conseguir licencias no Grand Sole que levaron aparelhadas a aceptación polo Goberno español de importar mariscos e conservas comunitarias.

don agosto

XAQUIN MARIN

Gregos, Fenícios, cartaxineses, romanos, apropiáronse dos nosos minerais.

Agora o caolín marcha para Alemaña, o granito para Italia e a lousa para Francia, Inglaterra, Bélxica...

A situación de Galicia sigue sendo colonial e as nosas materias primas siguen marchando a outros países, donde se cadra a van transformar os nosos emigrantes.

A lousa de Casaio, de Quiroga, podían xerar na nosa nación milleiros e milleiros de millóns de pesetas.

A cousa queda nunhas migallas.

Sae para o estranxeiro.

Dende mil novecentos cincuenta e nove que apareceu a primeira canteira en Casaio foron aparecendo máis e máis donde traballan centos de obreiros.

As empresas foron xurdindo polo empuxe e a unión dun pobo, todo o fixeron en común e sen recibir nin a máis mínima axuda de entidades oficiais, só algún atranco.

Agora que teñen as empresas en marcha quérenos votar das terras que sempre foron deles, nas que vivir seus pais, os pais de seus pais e os seus abós, e da que sempre se alimentaron.

Antergos privilexios feudais e avaricia castelán queren votar man dunha riqueza que só o pobo xerou e que non se lucra moito dela. Non é a primeira vez.

O Barco, Sobradelo, salto prantoelectrico. A estrada dá voltas e voltas cara Pena Trevinca. Algunhas aldeas nos vales pequenos, no fondo o Río Sobradelo. O monte é raso e a vexetación esquiá. Neve no outo e no subsolo pizarra. Fendeduras na códea, canteiras.

A dazanove kilómetros de Sobradelo, Casaio, Catro bárrios de casas novas ou remozadas. Todo o pobo traballa e vive da lousa. A cousa cambeou moito dende hai vinte anos. Antes era unha aldea grande de casoupas donde a xente vivía mesturada co gado. Ovellas, dúas ou tres vacas que pacían nas regatas, algúns cereais, eran os seus recursos.

"ANTES TIÑAMOS QUE CARRRETAR A LOUSA E O GAS OIL AO CARRELO. POLOS CARREIROS E CONGOSTRAS CASE NON ANDABAN OS BURROS"

Dende que se escomenzou en mil novecentos cincuenta e nove a primeira canteira de lousa, a faciana da paisaxe e o modo de vivir foi cambeando pouco e pouco. A explotación artesanal foille deixando paso, á tecnificación. "Tiñamos que subir a lousa ao lombo ou en burros, o mesmo faciamos co gas-oil. E, así é todo, só sacabamos lousas grandes que vendiamos para cubrir os tellados dos pobos da redonda. O traballo era matador e o beneficio pequeno", explicannos.

Logo, outros veciños adicaronse ao mesmo. Abriron canteiras e máis canteiras até chegar as vinte que hai hoxe.

A forma de explotación cambeou totalmente. O proceso esta case totalmente mecanizado en empresas nas que traballan dúcias de persoas: "Pero chegar a este punto custounos moito barro e fariña e o pudemos conquistar xa que anque somos moitos é como se só fosemos un."

Tuveron que abrir pistas pola sua conta, gastandose unha chea de cartos ao ter que pagarlles os terreos aos propietarios, "que pagamos sempre polo que nos pediron e sen nunca ter ningunha discusión". Por un prado cheo de penas, de menos dun fe-

rrado, tiveron que pagar un millón de pesetas.

Ao principio foi unha congostra para as primeiras canteiras. Fóron ampliando logo, entre todos, astra as novas canteiras que se ían abrindo. Hai pouco tempo, e mentras os traballadores estaban de vacacións, os empresarios colleron as suas palas e camiións e abriron unha nova pista pola que xa poden baixar camiións de dobre tracción. Pola primeira so o podían facer carrocetetas e "jeeps", maniobrando nas curvas.

"Baixar antes ás canteiras era cousa de medo, nin baixaban ben as orugas e palas, tiñámolas que atar para que non dera a volta. Algunha tivémola que levar por Viana do Bolo.

Pouco a pouco, todos unidos, foron facendo novas realizacións como foi a estrada que une o pobo a Sobradelo. Non os querían deixar pasar xa que os camiións estropeában.

Para botarlle un novo firme de aglomerado asfáltico tiveron que poñer os veciños catro millóns catrocentas mil pesetas.

NINGUEN NOS AXUDOU NUNCA EN NADA. NIN OBRAS PUBLICAS, INDUSTRIA, MINISTERIOS, DIPUTACION, AXUMENTAMENTO. TODO O FIXEMOS UNINDONOS OS DO POBO

Se algo temos que admirar do pobo de Casaio, anque téñamos moitas cousas que admirar, dende o paisaxe a súa laboriosidade, é a unidade entre todos os veciños. Traballan todos e os problemas resólvenos conxuntamente. Compraron terras, entre todos aos condes de Peñarramiro, fixéron pistas, tendidos eléctricos, arreglaron as ruas, compraron un reló para a torre da igrexa... Alí todo se fai conxuntamente entre a xente da lousa. Os empresarios-traballadores tamén pagan un arrendo dunha casa para que os rapaces teñan escola. Agora, na visita días atrás de Otero Novás, puxeron a súa disposición un terreo para "haber se quere construír un grupo escolar, decir dixó que si, se tiña terreo, pois aí o ten".

Pero os beneficios e melloras non son só para o pobo de Casaio. Os patróns das pizarras contribuíron do seu peto, cada un con cincuenta mil pesetas para que algunha aldea tivera luz eléctrica. E non foi só unha vez.

A todo estes esforzos as axudas oficiais sempre foron nulas. "Nunca recibimos axuda ningunha, todo o que tivemos que facer por nós. Os tendidos eléctricos, anque agora FENOSA nos sangue de carallo, as pistas, as ruas... Fixemos tamén entre todos a traída de augas para o pobo e as industrias, xa que consumen moita as serras de diamantes. Tamén regalamos os terreos para que construíran a estación invernal de Pena Trevinca, eran nosos. A empresa regaloulle a todo o pobo duascenas accións, pero non sei para que as queremos xa que non dan acabado a obra e estase estropeando eso todo.

Eu dígolle que en vez de estar eiqüí en Galicia estiveramos noutro sitio xa nos tiñan declarado empresarios modelo. E se estiveramos en Francia... Se nos deran algúns créditos, según estamos unidos, podiamos facer unha empresa só e transformar de todo a lousa. Davamos palabra de formar un gran complexo industrial, xa que mire o que hai feito en pouco tempo e empezamos da nada".

OS FRANCESES CAMBIARON TODA A NOSA MANEIRA DE TRABALLAR. LEVARONNOS MOITAS VECES A FRANCIA CON TODOS OS GASTOS PAGOS E AO JAPON. ADEMAIS CASE NOS COMPRAN ELES TODA A PRODUCCION

A xente de Casaio é emprendedora. Casi todas as canteiras de lousa que existen hoxe no NO da península son de xente de Casaio. Primeiramente marcharon a Quiroga, e abriron tres canteiras (Penasa, Ferlosa e Piquisa) que hoxe contan con máis de trescentos traballadores.

Ademais destas canteiras de Pazos da Serra tamén escomenzaron a sacar lousa na Póboa do Brollón. Hoxe astra hai xente de Casaio en Asturias.

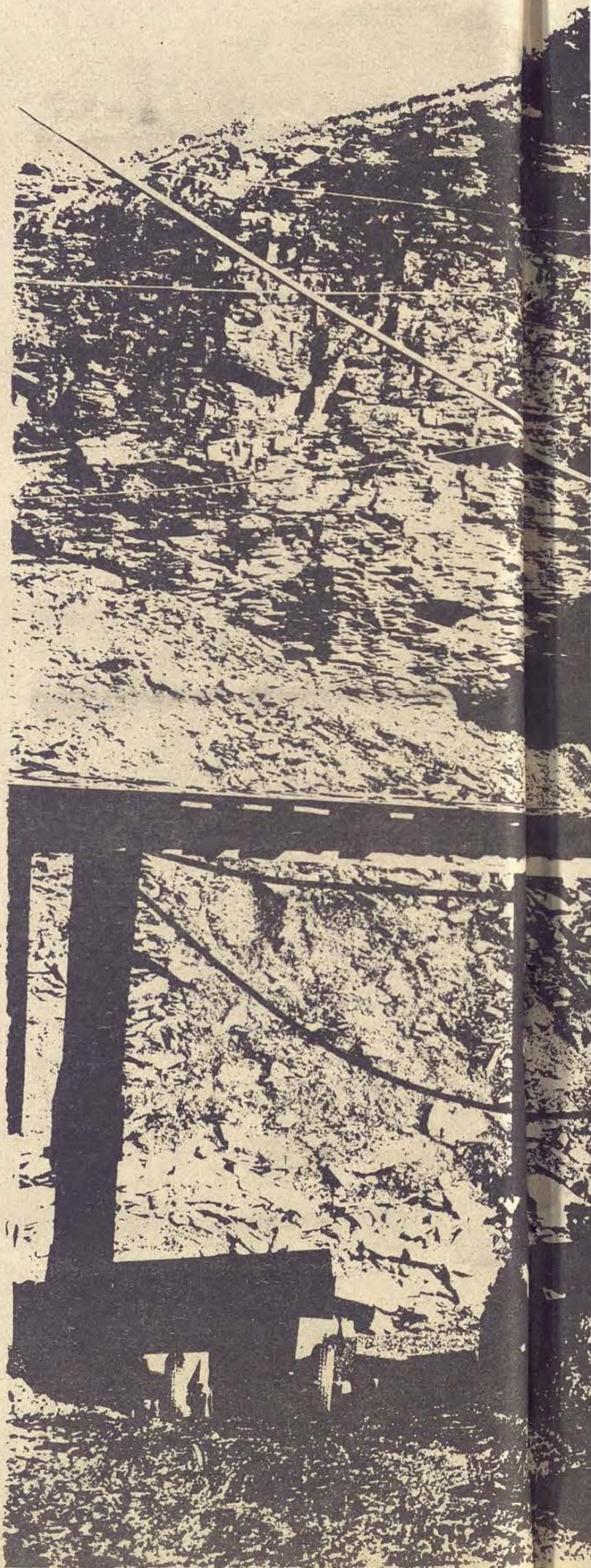
"Mira, a xente de Casaio coñece a lousa, ademais, toda sabe conducir un camiión e unha pala. Foron alá, traballaron eles sós e ao ollar que era rentábel seguiron a explotación.

Pero quen trouxeron este empuxe as canteiras da lousa foron os franceses. En Casaio encontráronse con que podían conseguir lousa a uns preños moi inferiores aos que o facían eles en Francia. Por eso leváronos de viaxe, ensináronlles os seus métodos, asesoráronos e fixéronlles cambear os sistemas de produción.

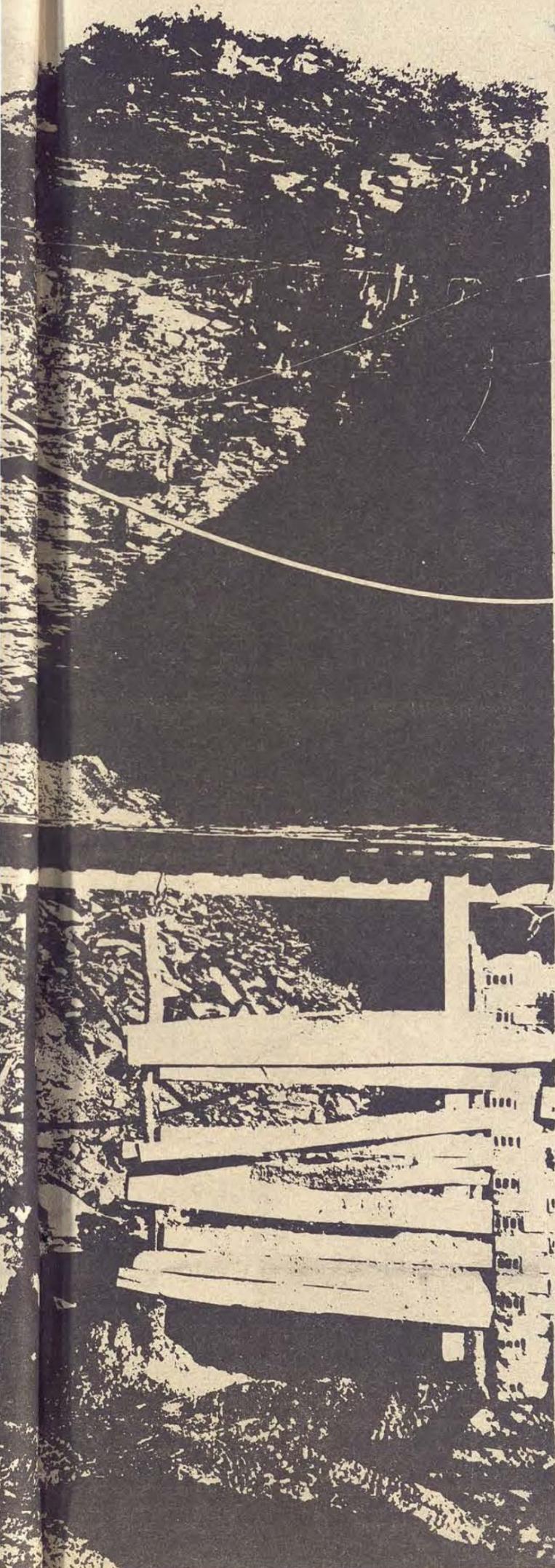
Antes facían lousas grandes, de 40 por 40 ou 40 por 50, agora son de 20 por 20 ou por trinta. Novo sistema de cortado e de rachado así como a clasificación. Agora os franceses levan o 90 por cen da produción galega. "Tamén se quixeron meter os alemáns, pero como estamos contentos cos franceses non cambearmos".

Os franceses son os que verdadeiramente se lucran da lousa galega, lévana a baixos preños e

LOUSA PARA O ESRA

A ALEGA ESRANXEIRO

despois ou a volven exportar ou a transforman. A nosa función só é de extracción e primeira transformación, tipicamente dun país explotado.

EN 1978 EXPORTARONSE UN TOTAL DE 68.222.218 KG POR UN IMPORTE DE 1.270.605.746 PESETAS

Pero se Francia é a principal importadora de lousa galega, con máis dun 93 por cen da produción total e a empresa Angers compra o 90 por cen de toda a produción, hai máis países interesados pola lousa galega. Inglaterra, Luxemburgo, Bélxica, Holanda, Alemaña, etc. pero non se da abasto.

Os preños da lousa de exportación bailan entre as 150 e as 240 pesetas metro cuadrado, con un valor medio de 210 pesetas. A lousa que queda aquí é moito máis barata xa que é moito menos pura.

A lousa dende o seu arrinque en bloques de varias Tm. lévase cunha pala ao aserradeiro, onde uns discos de congrous de diamante a cortan. A operación realízase regada por auga.

Os trozos cortados pasan logo a outros talleres donde os fenden cunhas cuñas, outras persoas cortanos a medida axeitada para logo embalalos en xaulas.

Os talleres están case sempre pegados as canteiras, pero tamén hai explotación que os teñen nas inmediacións do Barco ou de Sobradelo.

Realízase a exportación de lousa enxaulada polos portos de Vigo, Á Coruña, O Ferrol, por tren astra por estrada. As persoas empregadas neste cometido son moitas.

"NAS NOSAS EMPRESAS TRABALLA TODO O MUNDO, NO POBO NON QUEDA NINGUEN SIN TRABALLO PORQUE LLE FALTE UN BRAZO OU PAREZA TONTO"

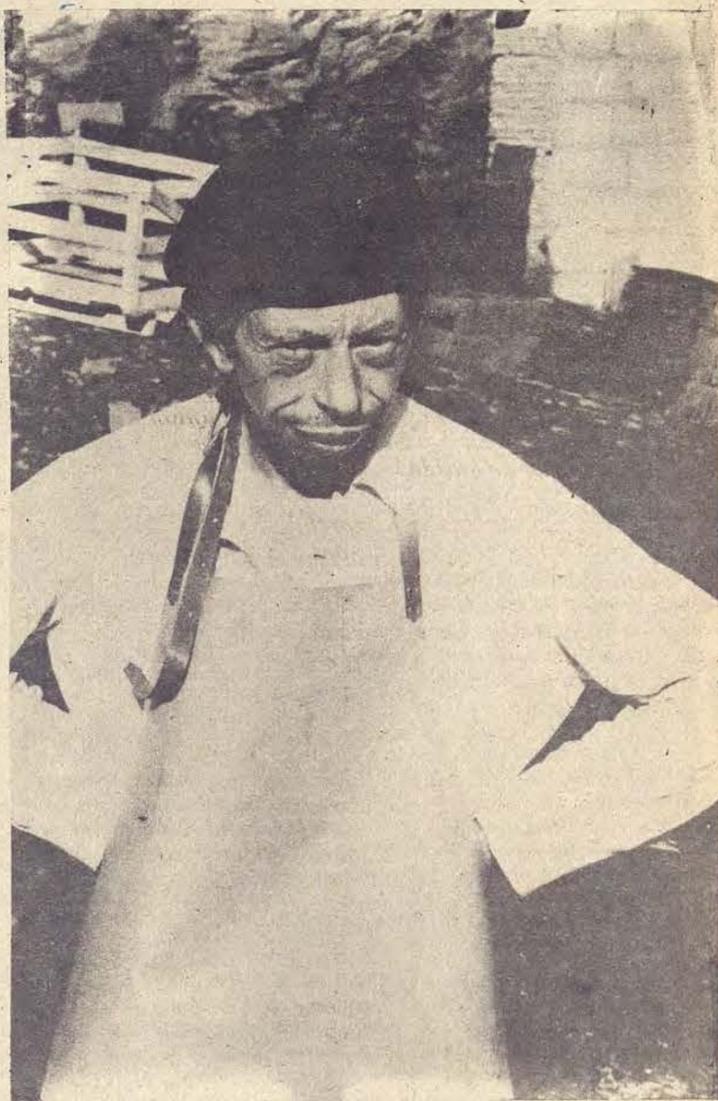
O establecemento das canteiras trouxo unha gran riqueza para toda a zona. Somentes en Casaio traballan uns setecentos obreiros, o 25 por cen deles mulleres. Logo hai que engadir os camioneiros, obreiros de carga, etc., ademais de xente empregada da construción de numerosas vivendas, bares, alimentación, etc.

Toda a comarca de Valdeorras e da parte galega da provincia de León beneficiábase das canteiras. Os obreiros veñen en autobuses postos polas empresas. Tamén compre sobrancear a gran cantidade de portugueses que traballan en Casaio.

"Nos quixeramos millor que fosen todos galegos, pero danos o mesmo se non pode ser. Os portugueses traballan coma outro calquera e son millor mañados. O salario é o mesmo para todos".

As condicións de traballo non se poden considerar boas, xa que se pode contraer silicose e reuma ao traballar ao ventimpéριο ou estar mollados cortando nos bloques da lousa. Hai que estar, ademais, todo o día de pé.

En canto á soldada, en Casaio é bastante máis alto que o base estipulado. As mulleres veñen sacando de trinta a trinta e cinco mil pesetas ao mes e os ho-

mes de trinta e cinco a cuarenta.

Traballa todo o mundo. Os patróns son todos traballadores. Moitas canteiras son en sociedade e nelas traballan todos os sócios, cada un para o que vália, en oficinas, cortando, conducindo, etc.

"NISTE POBO HABIA UNHA MAZA E ESTABA MOI VERDE AGORA, DESQUE A MADURAMOS, TODOS QUEREN COMELA"

Os terreos donde estaba asentado o pobo de Casaio eran cáseque todos dos condes de Peñarramiro, que viven en Vilafranca. A aldea pagaban por eles unha pequena renda e viñanos utilizando perante séculos.

Cando escomenzaron a proliferación de canteiras, algunha delas nos montes do conde, chegou por alí un señor de Segovia. Pouco despois volveu decindo que tiñan que paralizar as canteiras xa que o sitio era del, xa que o compraran.

"Sempre vivimos e traballamos nestas terras. Agora querense apropiarlle do que levámos con tanta suor e entre todos. A terra é nosa porque nós fomos os que sempre a traballamos. Que nos veñen a nós con contos de condes, a que lle seguimos pagando aos empresários unha boa renda pola extracción da lousa é aos demais habitantes do pobo, que eran os que vivían dises terreos".

Dunha das visitas do "Segoviano", como se puxo un pouco pesado, un dos veciños colleuno cunha pala e botouno ao río, tardando tres días en aparecer. Xa o daban por morto, pero seica o

que tiña era medo de que o volveran coller. Dende aquelas non apareceu máis, anque o pobo está en pleito con el.

"Estamos todo o pobo en conxunto e tamén nos demandou a algún por separado, pero é igual, os gastos pagámoslos entre todos, non importa que o pleito seña con un ou con outro.

"SE NOS AXUDAN UN POUCO NOS FACEMOS EIQUI UN GRAN COMPLEXO INDUSTRIAL CON MILES DE POSTOS DE TRABALLO"

A situación de expoliación está clara. A riqueza do caolín de Cervo, do granito do Porriño, da lousa de Casaio ou Quiroga non revirte en Galicia. Nos só facemos a primeira fase, a de extracción, o demás fano noutros países.

Tamén hai quen pensa que coa lousa se pode facer pouco máis que se esta facendo. A verdade é moi outra. Coa lousa pódense facer múltiples cousas, dende destinala para sacar gas a facer borralleiros, mesas para comer, de billar, revestimentos de fachadas, rodapés, terrazos, a súa utilización na industria química.

Nada deso se fai eiquí, seguimos exportando as materias brutas, ou, millor dito, seguimos expoliando como fixeron antes os gregos, fenicios, cartaxineses ou os romanos coa súa pretendida beneficiosa romanización. Eles acabáronnos co ouro, a prata, o estaño ou o chumbo. Agora os franceses pódennos acabar coa lousa, que lles sal máis barato comprárnola a nos que explotar a diles. A riqueza galega, como sempre, vai parar a man doutros.

ALFONSO EYRE

A OUTRA CARA DAS MULTINACIONAIS

Dicen os economistas que o Estado español é un país onde os empresarios actuais non queren investir, e que para os inversores extranxeiros sigue a ser un país barato. A cousa non é para menos, a economía de occidente atópase ameazada polos elevados costes da enerxía e o rápido encarecemento da produción. O goberno español pide a berros, e como balsa de salvamento, a inversión do capital yankee, toda unha auténtica inversión extranxeira nun estado barato para o inversor.

Tanto da que a nación seña Galicia, Euskadi ou Catalunya, día a día, hora a hora, minuto a minuto, e segundo a segundo todos os habitantes do conxunto de nacións que compoñen o Estado español estamos manexados por produtos multinacionais, que nos persiguen vaiamos onde vaiamos. Erguémonos pola mañá lavándonos con Palmolive, afeitándonos con Gillette, desplazándonos con Ford ou Citroen sobre neumático Michelin ou Firestone, tomamos o bocadillo con Coca-Cola ou Pepsi-Cola, bebemos vermouthe Martini, cepillamos os dentes con Colgate, miramos as tralladas do televexo nun Philips ou ITT, para logo ir descansar nun colchón que case seguro que tamén leva a marca dunha multinacional.

As multinacionais manexan ao seu antoxo toda a vida política dun país. Os exemplos máis claros atopámoslos en sitios como Chile, onde podemos comprobar a gran contribución das multinacionais Anaconda e ITT no derrocamento do presidente do goberno Salvador Allende.

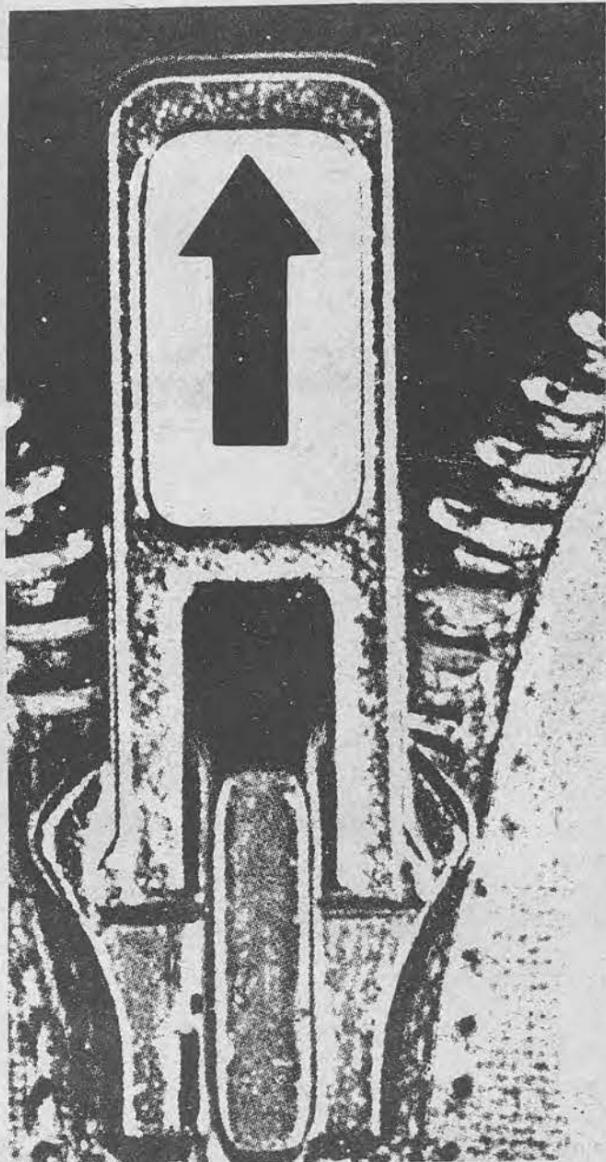
A incidencia multinacional no Estado español é demasiado grande, namentras en Inglaterra hía un 10 por cen de inversión extranxeira e en Italia un 20 por cen, no Estado español atópase aproximadamente un 80 por cen de produción industrial baixo control extranxeiro.

A definición que da Francois Mitterrand no libro "Socialismo e multinacionais", definindo a estas empresas como pulpos planetarios que lanzan os seus tentáculos sobre o globo, desafiando as fronteiras políticas e xeográficas, podemos confirmarlle na cantidade de cartos que manexan. Así por exemplo, a Exxon, primeira xigante petrolera do mundo, e a General Motors, primeira en automóbiles, tiveran, perante o ano 1978, unhas vendas por valor de 4,8 e 4,4 billóns de pesetas, cifras moito máis superiores a os presupostos xerais do Estado español, incluíndo ás da Seguridade Social do presente ano.

LEALTADE AOS ACCIONISTAS

A aptitude e o papel de colonización que xogan estas empresas nas nacións onde operan é clarísimo. Kenyon Fomas, un dos máximos dirixentes da multinacional norteamericana-Ronson, definiu publicamente e da seguinte forma o deber executivo distas empresas: "...teñen que deixar a un lado calqueira aptitude nacionalista, e ter en conta que debe lealtade aos accionistas da sociedade matriz, tendo que protexer os intereses destes, aínda que non coincidan cos intereses nacionais do país en que operan..."

A orixe deste sistema comercial ven da primeira metade do século XIX, cando nos EE.UU quince empresarios decidiron fundar sucursais para os seus negocios no Canadá, Inglaterra, Hawai, México e Sudamérica. Pronto e igual que unha mancha de graxa, extendérase por toda a xeografía universal, convertíndose nunha marea negra, na que para uns non hai forma de combatilas, e para outras é acollida como un gordo de nadal.

A nivel político partidos nacionalistas como a Unión do Pobo Galego, Herri Batasuna de Euskadi, Partido Republicán do País de Gales, Partido Nacionalista de Escocia (SNP), etc., están concienciados con argumentos de sobra, para decirlle o seu non a esta clase de industrias. Outros par-

tidos, como o Partido Socialista Obrero Español (PSOE) aínda a estas alturas están empezando a traballar e valorar o tema das multinacionais. Outros xogan a dúas augas e contradicente, caso do Partido Comunista de España, por exemplo, namentras os máximos responsabeis económicos do partido aluden o carácter de penetración e dominio, o PCE de Cádiz pronunciábase pola instalación da General Motors naquela provincia para evitar o paro existente.

MILLONS PARA FACILITAR AS OPERACIONS

O soborno é outro dos problemas plantexados por estas compañías. Sobre isto hai toda unha auténtica literatura escrita en prensa. Somentes do que se pode asegurar sabese que as multinacionais en estos últimos anos cometeron sobornos por máis de 500.000 millóns de pesetas, repartidas da seguinte forma: das dedicadas ao petróleo, British Petroleum, Esso, Gulf Oil, Shell e Mobil sobornaron por máis de 350.000 millóns; da aeronáutica, Lockheed, Boeing e Northrop 25.000 millóns, e finalmente das dedicadas ao automovil e neumáticos Leyland, Fiat, General Tire, pagaron ao exterior ilegalmente para potenciar as súas vendas máis de 1.000 millóns de pesetas. Dos implicados na operación soborno figuran persoas dende o príncipe Bernard de Holanda hastra Tanaka, primeiro ministro de Xepón, pasando por xente como Albert Bongo, Idi Amin (presidente de Uganda), Giovanni Leone, expresidente italiano, e varios partidos políticos. No Estado español apareceron os nomes do xeneral Luis Rey e o coronel Carlos Grandel, quedando por descubrir aínda quen foron os persoeiros sobornados pola compra de Iberia de avións Boeing.

Pero por moito soborno que haxa, por moitos destrozos que as multinacionais causen, eso non é dabondo para frear as instalacións destes monstruos comerciais. As razóns son que no Estado español hai un reximen político capitalista consolidado, e despois de Alemaña, Francia e o Reino Unido o Estado español é o país preferido polo capital extranxeiro, debido a súa próxima integración na Comunidade Económica Europea. Xa agora hai luz verde a dous sectores económicos: os fabricantes de automóbiles e a banca. Aparte da última empresa do automovil instalada no Estado español, Ford, na que según cifras oficiais exportou en 1978 35.500 millóns de pesetas convertíndose na primeira firma exportadora do Estado, temos outras dúas a piques de entrar: a General Motors e a Tongota, primeira industria xaponesa que xa escomezou a conversar cos representantes do Ministerio de Industria e Enerxía.

A banca, coa súa via libre, que se lle dou en xaneiro do 79, xoga tamén un papel colonizador. Esperan invadir, cicais antes de finais deste ano, o Estado español 15 grandes bancos, entre eles os norteamericanos Credit Lyonnais, Citi Bank, Chase Manhattan, Morgane Manufactures, o francés Banque Nationales de París, o Deutsche Bank (alemán), etc.

Por outra banda, o goberno español non lle fai oposición ás metas das multinacionais e pola contra dalle via libre. As consecuencias pagarémolas todos máis tarde.

JOSE LEANDRO CASTELLANO BOUZON

mostra de outono

ARTISTAS GALEGOS PARTICIPANTES

Abelenda
X.M. Acuña
Alexandro
Rafael Alonso
Abreu Bastos
Baltar
Blanco Casal
Elvira Blanco
Buciños
M. Busto
Caballero
Camaño Xestido
M. Jesús P. Carballo
Victor Casas
Jorge Castillo
Castro Couso
Xosé Cid
Colmeiro
Comesaña Cobelo
Ramón Conde

Victor Corral
Alfonso Costa
Felipe Criado
A. Datas
Diaz Fuentes
Deside R.
Diaz Pardo
Eiravella
Perfecto Estévez
Suso Fernández
Elena Gago
Xurxo Fernández
Alfonso Gallego
García Rivas
Armando Guerra
Amando González
González Pascual
Hueté
Anselmo Lamela
Laxeiro

Lodeiro
Lugrís Vadillo
Blas Lourés
Mantecón
Ana Martínez Pasarín
Xaquín Marín
Xulio Maside
M. R. Moldes
Xusto Moreda
B. Moreiras
Monroy
Morquecho
Xoan Oliveira
Enrique Ortiz
Pacios
Antón Patiño
Reimundo Patiño
Xosé Luis Penado
Airichu Pereira
Pesqueira

Xoan Piñeiro
C. Pol
Prego
Antonio Quesada
Silverio Rivas
Rivas Briones
Manolo Ruibal
Miguel Saco
Felipe Senén
Antón Sobral
X. Sobreira
C. Sobreira
Alfonso Sucasas
Manuel Torres
Vidal Souto
Vilanova
Fiz Valcárcel
Xesús Vázquez
Xuxo Vázquez
Vázquez Diéguez

En Santiago
Do 1 o 15 de Febreiro
Museo do Pobo Galego

ESPAÑA

O 28, REFERENDUM EN ANDALUCIA

X.L. LABANDEIRA

Coa publicación, o pasado Día 28 de xaneiro, de un Real Decreto polo que se convoca a referendun ao pobo andaluz para que ratifique a decisión, xa tomada pola maioría dos axuntamentos, de iniciar o proceso autonómico ábrese unha saída á tensión que se creará entre o partido do Goberno e a oposición parlamentaria andaluza arredor deste tema, provocando incluso a dimisión do anterior ministro de Cultura.

NO FONDO, O ENFRENTAMENTO UCD-PSOE

Nos orixenes desta crise tócase a decisión do Goberno de enviar os procesos autonómicos vindeiros pola vía lenta que preve o artigo 143 da Constitución, decisión perfectamente consensuada e aceptada en principio polo PSOE, cuxas posturas de fondo, neste como noutros temas, xa se ten visto que non se afastan moito das dos centristas. O problema plantexase ó decidir o partido gubernamental incluír nesta vía autonómica a unha comunidade como a andaluza cuxo máximo órgano preautonómico está hoxe dominado polos socialistas e onde a maioría dos municipios se tiña pronunciado pola vía de acceso rápido á autonomía que facilita o artigo 151 do texto constitucional español. Así foi como a pesares da oposición implícita do Goberno, a Junta de Andalucía sigue a manter como data para o referendun o 28 de febreiro, contratando incluso publicidade denantes de que o poder central o convocase oficialmente.

O texto da consulta, que foi duramente criticado pola Junta e pola oposición andaluza, pide o pronunciamento dos andaluces sobor da referida vía rápida de ac-

ceso á autonómica. As críticas ó texto citado baseanse en que, plantexada a pregunta dun xeito moi confuso e ambiguo, favorece á postura abstencionista mantida pola UCD, que teme que un proceso autonómico moi rápido en Andalucía dese o control da rexión a socialistas e comunistas, polo que pretende coa oposición dos devanditos diferir o proceso no tempo para tentar deste xeito millorar as súas posicións. Pola contra, a postura do PSOE e do PCE é a de, amparándose no sentimento autonómico dos andaluces, propiciado por unha situación socio-económica determinada, facerse con un poder intermedio que neste intre sería moi probable que fora paralisado as súas mans.

CASTILLA - LA MANCHA, CORRUPCIÓN PREAUTONOMICA

O ente preautonómico Castilla-La Mancha, formado polas provincias de Ciudad Real, Cuenca, Guadalajara, Toledo e Albacete, é un dos feudos repartidos pola UCD na feira preautonómica. A Junta, máximo órgano deste "ente", está dominada pola UCD e ao parecer incurriu en graves irregularidades económicas, como datos pódese apuntar que non existe un libro de contas como tal, que non existiron presupostos para 1979, que según un documento que cita "El Socialista" do 27 de xaneiro, soio gastou cartos en "comidas, regalos, "miudezas" e etc., etc..." e que o seu presidente, o senador centrista Fernández Galiano cobraría, según documentos citados pola mesma publicación, 300.000 pesetas mensuales. O caso é que tratándose de órganos preautonómicos pódese temer que asuntos como este seían soio precorrupción.

EUSKADI

ETA-MILITAR XOGA FORTE

ANTON OLEA

Baixo a sombra dunha ETA (militar) disposta a dar o Do de peito, os partidos e coalicións de Euskadi encamiñanse xa cara ao principio da recta que vai rematar nas eleccións ao Parlamento basco do vindeiro mes de marzal.

Ao mesmo tempo que a pola militar da organización armada reivindicaba os atentados contra as vidas do dono dun bar, denunciado pola revista "Interviú" como integrante das bandas ultradereitistas da poboación de Barakaldo, e do enterrador do pobo guipuzkoano de Bergara, baixo a acusación nos dous casos de chivatos, outro comando ametrallaba espectacularmente á saída dun túnel próximo a Bilbao a un "jeep" da "Policia Nacional", cun balance provisional dun morto e cinco feridos. Presumiblemente, a acción corresponderalle a mesma organización.

Así as cousas, ninguén pón en dúbida que ETA (militar) vai aceder a campaña electoral dos partidos maioritarios. Polo de agora, o primeiro en poñerse nervioso foi o PSE-PSOE, que lanzou, a xeito de globo sonda, a

proposta da formación dun fronte antiterrorista integrado polas forzas que apoiaron o Estatuto.

Deixando a un lado os rumores que esta iniciativa produciu arredor de posibles disensións no seo deste partido, a proposta queda a espensas do que decida o PNV, partido que aínda ten en mente o fracaso daquela lonxana manifestación "pola paz", que non fixo máis que encrespar os ánimos. Cabe pensar, pois, que non se atreverá a lanzarse a semellante aventura.

Euskádico Eskerra, xa que se veu negando sistemáticamente a tal tipo de accións, é lóxico que tamén o faga agora. O mesmo hai que decir respecto de Herri Batasuna, só que coa certeza dun non rotundo. Somentes queda o PCE, pero neste caso xa non sería un fronte.

De xeito parello, tamén e nota a sobrancear o gran esforzo do PNV, que está levando a cabo con vista a quitar de riba o "morto" da aplicación restrictiva que na práctica está a sufrir o Estatuto basco. Tras da retirada do Parlamento, as múltiples críticas do electoralismo, e o fallido inten-

to de diálogo polo televexo entre Garaikoetxea e Suárez, pola negativa deste último, a opinión pública puido saber que cuestións tan debatidas como a policía autonoma, o ensino e Nafarroa foran previstas baixo un ángulo progresista nos acordos de palabra entre ambas partes.

En, resúme, o PNV logrou saltar á palestra, e satisfai aos sectores do partido que nas últimas eleccións votaron HB por considerar que aquel non era radical nacionalista dabondo. Un pano quente para paliar a crise provocada polos radicais sabinianos, que non veñen de acatar a sentenza do tribunal supremo do PNV, que condena coa suspensión de militancia a varios membros desta última áa.

Entramentas a pola político-militar de ETA parece decidida a non interferir no xogo electoral. Eso sí, engadindose ás accións de protesta contra das numerosas violacións que nos últimos días se veñen de dar, atribuídas por amplos sectores a membros das FOP, xa que se actuaba a punta de pistola, reivindicou as accións de suspensión de tres películas porno a punta de pistola en cines de Bilbao.

X
Xeito
 PONTEVEDRA
 SOPORTAIS DA FERRERIA, 4

meigallo

GABINETE PSIQUIATRICO
 Dr. XOSE CAAMAÑO
 Dr. EMILIO GONZALEZ
 c/. Entremurallas, 5-1.º
 SANTIAGO

NOVO NUMERO
 TELEFONO 58 89 10

E DESPOIS DE TITO ¿QUE?

J.J. NAVARRO
LLATZER MOIX

A deteriorada saúde do mariscal Tito e a interrogante aberta pola súa sucesión ao fronte da República de Yugoslavia, que convertiron ao sudeste de Europa noutro punto sensitivo do panorama internacional nas últimas semanas, presenta aspectos de retorno á "guerra fría". Tito, cuxo verdadeiro nome é Joseph Broz, é, aos seus 87 anos, o último supervivente das grandes figuras políticas que deu a segunda Guerra Mundial. Asimesmo, é o único líder vivo do Movemento dos países alineados que fundaron o mesmo, Nasser e Neru nos anos 60.

A diferenza doutros xefes militares nacionalistas da Guerra Mundial Tito mantívose no poder despois da contenda. E non soio foi isto. Ademais desafiou á Unión Soviética rachando os vínculos coa Internacional Comunista e definiu a súa propia vía ao socialismo, mantendo a Yugoslavia ao marxen dos dous espazos no que se dividiu Europa dende 1945.

Pero o que fai medras máis a figura de Tito é a súa indentidade de "Paí da Patria" iugoeslava. O réxime de Tito conseguiu integrar nunha República Federal a todas as étnias tradicionalmente conflictivas que ocupan o territorio iugoeslavo e cuxos conflitos

condicionaran a perpetua inestabilidade da península Balcánica.

UN SOCIALISMO PECULIAR E UN PECULIAR NON ALI-NEAMENTO

Para lograr a harmonía entre servios, croatas, macedónios, eslovenos, montenegrinos e húngaros (con algunhas minorías de musulmanes de Bosnia, turcos e albaneses) Tito promoveu un réxime descentralizado, cunha cuidadosa distribución nos postos clave entre os membros das distintas minorías, respecto á identidade cultural de cada unha delas e un peculiar sistema económico de socialismo de Estado que, aínda que non sacou a Yugoslavia do subdesenvolvo, si conseguiu uns niveis de bopasar superiores a os de outros países de Europa Oriental.

A pregunta que se fan todos os analistas políticos diante da enfermidade de Tito -que sofre diabetes, arteriosclerose e esporádicos ataques de corazón e que a súa idade superou con éxito a amputación dunha perna- é a mesma que se facían en España, perante a agonía do General Franco: "¿e despois de Tito, qué?"

A INTERESADA PREOCUPACION OCCIDENTAL

Entre os sucesores do Maris-

cas, que de seguro van dirixir ao país colexiadamente, indicase a Lazar Kolisevski, de 65 anos, que sería o máis probabel presidente da República, e a Steban Doranjiskidoronski, probabel sucesor de Tito ao fronte do Partido.

O gran temor que sinten en Europa Occidental e nos Estados Unidos diante da eminente desaparición de Tito é que a Unión Soviética tente de levar a Yugoslavia cara á súa área, ben seña fomentando os distintos nacionalismos, argumentan, ou pola vía de penetración político-militar: "No caso de que se chegara a producir este último suposto a confrontación entre os dous bloques sería inevitabel".

Un punto que ollan a favor da continuidade do "statu-quo" iugoeslavo é a práctica unanimidade dos dirixentes do país en materia de política exterior (independencia da URSS, non aliemento, etc...) e de defensa (resistir encarnizadamente calqueira intervención extranxeira).

A outra pregunta que se vai plantexar despois de Tito -a capacidade das súas institucións e particularmente do sistema federal, de sobrevivir a súa figura- queda no ar. Neste aspecto, a obra histórica de Tito, como a de todos os creadores personalistas de sistemas políticos, queda nas mans da historia.

PORTUGAL: GOBERNO DE DEREITAS

ANTONIO PEREIRA
PORTO

Xa na toma de posesión do xefe do goberno, Sá Carneiro, a posición do presidente da República, xeneral Ramalho Eanes bateu coa do socialdemócrata, líder da "Alianza Democrática". Mentras o presidente da República aludia ás conquistas irrefutábeis do 25 de abril e dos adiantos conseguidos polos últimos gobernos constitucionais, o xefe de goberno, Sá Carneiro, para nada mencionaba a revolución do 25 de abril e apuntaba xa cara a unha reforma da mesma Constitución e de proxectos dun novo goberno que levase a fin reformas substanciais na economía do país, cara a reconducila para o sistema imperante na Europa capitalista.

Esta posición de Sá Carneiro íase ver aínda máis esclarecida perante a "Asamblea da República" (Parlamento) ao presentar o programa do goberno, que mereceu críticas de todos os partidos da oposición, dende os socialistas aos comunistas.

Unha maior integración na Europa económica (CEE) e político-militar (Consello de Europa, Parlamento europeo, NATO) que preconizaba claramente o actual goberno de Sá Carneiro permite dexergar que o plan de control do territorio da Península Ibérica que teñen os organismos vencellados ao capitalismo europeo (CEE, NATO, etc.) obteñen positivo resultado no proceso electoral celebrado en sentido dobre en Portugal (eleccións xerais e municipais) que era urxente homologar ao proceso de reforma política levado a termo no Estado español.

EUROPA ATOPOU O SEU HOME DE CONFIANZA

A pesar diso, como recoñecía non hai moito un dirixente político portugués, as superestructuras políticas en ambos Estados son aínda moi diferenciadas, pois mentras no Estado español domina un sistema político monárquico con tendencia ao bipartidismo, no que se tenta reforzar a figura do xefe do goberno sr. Suárez, en Portugal aínda se encontran "descompensados" os poderes, ao existir un Presidente da República con fortes intervencións na política gubernamental e un "Conselho da Revolucao" -órgao de soberanía segundo a Constitución portuguesa- frente a un xefe de Goberno (Sá Carneiro) e un Parlamento ("Asamblea da República")... Que Sá Carneiro camina xa cara a reforma da Constitución portuguesa, para tirarlle o seu carácter socialista, a influencia da xefatura do Estado (Presidente da República) e facer mesmo desaparecer o "Conselho da Revolucao", ficou evidenciado nos seus discursos de toma de posesión e perante o Parlamento. O neocapitalismo europeo atopou o seu home de confianza -dise no Porto- en Sá Carneiro, como en España ten atopado en Suárez, e proba diso foi o diñeiro e apoio recibido das correntes ideolóxicas "pro-europeistas" nas últimas campañas electorais: democracia cristiá e

socialdemocracia, ao fallar o "socialismo" de Soares.

Nese sentido, é moi sintomático que a volta á economía libre de mercado, eufemismo que vai permitir entrar a saco aos monopolios en Portugal, cando o noso país está necesitado dunha planificación económica de carácter propio, que preconiza o novo programa gubernamental de Sá Carneiro está elaborado sobre os programas políticos do PSD (Partido Social-Democrata) -con leves retoques do CDS (Centro Democrático Social)- ao careceren os outros partidos que conforman a "Alianza Democrática" de programas propios.

O programa político e económico do novo goberno presidido por Sá Carneiro foi contestado dende xa por todos os partidos da oposición: PS de Soares e PCP de Alvaro Cunhal, que contra a maior sindical portuguesa, a Intersindical.

Se Sá Carneiro consegue os seus propósitos, co apoio europeo e americano, ademais do capitalismo mundial (Fondo Monetario Internacional) verdadeiramente os procesos políticos no ámbito peninsular, fronteiras aparte, van decorrer por camiños moi semellantes, dentro dunha homologación e homoxeneización dos espazos económicos e políticos europeos que lle resultan imprescindibles nestas alturas ao capitalismo na área do continente europeo cando existen problemas de "desestabilización" noutros puntos do planeta -Irán, Afganistán-

TAMEN, AS RELACIONS CO "TERCEIRO MUNDO"

Outra diferenza notábel no noso país verbo do proceso español está na actitude do PC portugués de Alvaro Cunhal, que segue a tendencia pro-Moscú, pola contra do PC de Carrillo, que segue a liña eurocomunista. O último dato a ter en conta é a posición do noso partido comunista, xuntamente co francés de George Marchais, verbo da chamada "invasión" rusa do Afganistán.

En calquer caso, e a pesares das súas diferéncias, é evidente que o PCE e o PCP tentarán seren marxinalizados das políticas gubernamentais por parte de Suárez e Sá Carneiro, en certa medida polas presións de organismos europeos (correntes ideolóxicas: socialdemocracia, democracia cristiá; NATO) pero tamén se ven ter en conta en certos temas (relacións cos países do chamado Terceiro Mundo, no caso do noso país, en que Cunhal aínda ten niso posibilidades) cando así lle conveña aos intereses do gran capital europeo (pactos sociais que de momento apoia o eurocomunismo).

As políticas gubernamentais van ir levadas da man dunha maioría pro-occidental (AD en Portugal, UCD en España) con concesións e pactos con Partidos Socialistas que converxen (PS de Soares, PSOE, de González) en proxectos comúns. Portugal vai agora cara un goberno de dereitas. ¿Perderonse para sempre as conquistas do 25 de abril? ¿finou a primavera portuguesa?

MAPUCHE NOMAS

O Goberno conservador da Sra. Thatcher decidiu recoñecer o réxime chileno de Pinochet a nivel de embaixador. Esta decisión provocou protestas de deputados parlamentarios e da comunidade de exiliados chilenos, que siguen a sofrer a persecución daquel réxime.

Entre os exiliados hai "negros", ou sexa índios chilenos que sofren unha dobre persecución: a da política reaccionaria actual e a nacional e histórica, que comenzo cando os españois invadiron o seu país. A revista da comunidade chilena publica unha entrevista con Moises Huentelefa, xoven dirixente mapuche morto nun enfrentamento por recuperar as terras dos índios mapuches, que subsisten en número de 10.000 no sul de Chile. O 60 por cen deles falan mapuche, ou sexa a fala mapuche, apesar dos esforzos de Pinochet por "integralos" na sociedade hispanoparlante e católica de Chile. Viven en reservas, talmente coma as dos ianquis, e teñen que aturar a predica de "misioneros" chilenos que tratan de destruír o seu sentimento de nacionalidade.

Velaquí un retallo da entrevista; está no castelán que pronunciarían os beixos de Moisés:

"Yo opino a la base la lengua mapuche de anterior porque el extranjero se puso por delante pa conseguir la lengua pa usurpar la tierra extranjero gringo huinca, huinca (1).

..Bueno, la diferencia habia siempre es que lengua mapuche es de mapuche nomás. El español tiene otra lengua, el habla verdadero castellano y el mapuche habla mapunche.

..Pero ellos llegaron de Espa-

ña. Huincas obligaron mapuche castellano y mataron mapuche.

..Cómo se sentirán todos los mapuches como todos nosotros? No podemos seleccionar mas nuestra conversa, no podemos seleccionar unos con otros. Y no sabemos hablar mapunche.

Ahora los chibcos puro chileno nomás. Y eso tenemos la culpa nosotros porque no lo enseñamos y en el colegio le meten vergüenza.

Si converso con huinca, palabra de huinca. Pero cuando así una mapucha al menos yo le hablo en lengua y ella más patrás va pegando en chileno y chileno nomás quiere hablar!

Pero yo le digo: no puede haber movimiento mapuche, no puede mapuche sin lengua mapuche, no puede, como no puede haber buey sin patas.

Pero yo hablo mapunche baiga gringo o baiga español, igual nomás hablo y me quedan mirando y muchas veces como si ni fuera indio y no soy mapuche y mucho orgullo.

Eso sepa enemigo de mapuche quiere que mapuche no hable lengua mapuche.

Cuando huinca quita lengua, quita tierra, quita planta, quita animal, quita todo.

Por eso hablo nomas, por eso no saben los niños hoy en dia cuantos mapuches hay en Chile, no van a decir los profesores abi es donde no aprende.

No aprende a bablar mapunche, hablan más en chileno y mandan a los niños para que aprendan a olvidar su lengua.

Asi contaba la abuelita, se vivia como pájaros en los árboles cuando huincas tiraron sus rucas (2).

Yo también respeto a Cristo pero nunca encontré que dijera español chilenos vayan y quiten mapu (3) y mapunche a mapuche.

Si mapuche no entregaba tierra, huincas le cortaban los brazos igual que chanchos por miles y niles.

Donde un español sabe curar con una yerba No sabe. Mapuche está fuera de aprender porque es sabio. Mapuche no esperó español, antes que llegara español mapuche inventó la papa (4).

No había papa. Mapuche era minero y tenía patos domésticos también. Mapuche hizo barcos. Mapuche hizo cosas.

Mapuche tuvo su dios. Dios era el dios viejo. Como el que está aquí. Dios era dios joven, como el que está aquí. Dios mujer y dios hombre como los que estamos aquí.

Melipillán (5) mapuche tenía sol y tenía luna...

(1) Huinca: mandon, cacique, extranxeiro; (2) ruca: casa mapuche; (3) mapu: terra; (4) papa: pataca; (5) Melipillán: deus da criación na cosmogonía mapuche.

CARLOS DURAN

"TEMOS DE BUSCAR CARTOS ONDE SEÑA"
C.D. LUGO: SITUACION ANGURIADA

A crise ronda todos os clubs de fútbol do Estado español. Os galegos non son unha excepción. Moitos deles están na bancarrota.

Estas empresas, sen finalidade de lucro económico -o lucro búscanno os directivos no seu lucimiento persoas e na consideración social-, están empeñados astra as orellas e non se albisca solución para que as cousas cambien. Os dirixentes fixeron os plans contando cuns resultados deportivos, pero os aficionados non respontan como eles quixeran xa que os resultados non chamaban a presenciarse partidos.

Celta, Deportivo, Ourense, Ferrol... e, sobor de todo, o Lugo, están nunha situación que podemos calificar de desesperada, os aficionados acuden cada vez menos aos campos e os equipos, xornada a xornada, adeudan máis.

"TEMOS QUE BUSCAR CARTOS SEÑA DONDE SEÑA. PERO O EQUIPO TEN QUE SAIR ADIANTE" (Sr. Pena)

Os xogadores do CD. Lugo denunciaron ao club diante da Federación Galega de Fútbol xa que lles adeudan os cartos das fichas.

Quixéron presionar ao club con plantas de entramento. Tamén tentaron buscar solucións facendose eles cargo das taquillas, pero a directiva quería que tamén se fixeran cargo de todas as deudas.

A situación de moitos profesionais é desesperada xa que a soldada é somentes de dazaseis mil pesetas ao mes, sen cobrar dende novembro, que como é de supor non lles chega para vivir e recurriron a AFE para que puxese a correspondiente denuncia. Pero o club non samente lle adeuda cartos aos xogadores senón que o conserxe e a lavandeira teñen sen cobrar, e por eso, algúns días non puderon entrenar os xogadores ao non teren toallas nen camisetas limpias. Tamén tiveron que xogar algún partido con camisetas prestadas polo club rival.

O mal ven xa desde atrás e este ano agravouse coa baixa de categoría do equipo. De 6.968.750 que a directiva pensaba recibir en concepto de cuotas de socios, soio ingresou 3.289.000.

AFICIONADO: SE QUERES QUE OS TEUS CARTOS SEÑAN BEN ADMINISTRADOS, APOIA A OPOSICION. DECIA UNHA PINTADA

Unha chamada "oposición" xa desde o mes de outubro escomenzou a facer unha campaña contra do presidente Sr. Pena. Acusano nas suas delcaracións de administrar mal os fondos e marxinar a certos xogadores que noutra hora foron puntais do equipo. A cabeza máis destacada deste grupo de presión e o Sr. Abelairas, ex-árbitro de categoría estatal e integrante da candidatura independente de Ramón González, nas eleccións para o axunta-

mento na cidade de Lugo. A campaña contra da actual directiva tivo o seu punto culminante días antes das eleccións.

Hai quen afirma que se fixo así para gañar votos.

O SR. ABELAIRAS NON ESTA ENTERADO DE NADA. TODO O QUE PODE FACER E INCORDIAR. TODOS COÑOCEMOS AO SR. ABELAIRAS, NEN XIQUERA ACEPTAN OS SEUS COMPAÑEIROS QUE NON O ADMITEN NO COLEXIO DE ARBITROS (García Pena).

Namentras que a oposición lle bota a culpa a actual directiva e á sua "nefasta xestión" de todos os males que está a padecer o club, a directiva culpa, en parte, a oposición pola campaña de desprestixio escomenzada non ben se xogou o primeiro partido da tempada e lamentan que haxa xente que lles fagan caso aos "cizañeiros".

A primeira medida que vai poñer en práctica a directiva é buscar cartos, seña como seña, e planificar o equipo para a campaña vindeira de forma que os seus integrantes seña "amateurs".

De momento xa lles deron a baixa voluntaria a Camuel I, Fariña e Rafa e separaron do equipo a Varela por "indisciplina e falla de rendimento". Coas actuais nóminas que cobran os xogadores, a directiva afirma, que o club

non pode subsistir, e menos se a xente sigue sen acudir ao campo.

"SOMOS PROFESIONAIS QUE PEDIMOS O NOSO. TEMOS QUE COMER NOS E AS NOSAS FAMILIAS E NESTA SITUACION NON O PODEMOS FACER"

Os xogadores afirman o os seus problemas non son coa directiva. Tanto lles dá que siga a actual como que dimita e entre outra, eles o que queren é cobrar e poder desenvolverse e que a armonía reine entre todo o equipo. Porque "desta forma non se poden conquistar bos resultados", afirman.

Así as cousas abrebre un campo de espera mentres a federación non dicte resolución ou a directiva non encontre cartos" que non saben de onde lles van vir".

A dimisión do presidente sería factibel, segundo el, "se encontrara unha persoa honrada e con garantías, pero deixalo nas mans duns calqueiras non. Teño moitos cartos empregados e se os vou perder, perdoo pero axudando ao club. Ademais, sempre puxen todos os anos o cargo a disposición e nunca quixeron collelo, os aficionados coñecenme ben, despois de once anos no cargo, e de ascender ao Lugo onde nunca estivo e todo o que lles contan saben que son patrañas".

ALFONSO EYRE

XA DENDE GRECIA
AS OLIMPIADAS, ENVOLTAS COA POLITICA

Sí, Non. A polémica está encetada, en moitos países que xiran arredor dos EE.UU.

As Olimpíadas de Moscú poden quedar en nada grácias aos Americanos, que, segundo o seu costume, interveñen en todo o que pode resultar un avance para a Unión Soviética. A axuda que ésta lle prestou ao Afganistán, desestabilizado primeiramente pola intervención yankee, movilizou todos os seus recursos de presión.

Sabedores dos cartos que a URSS leva gastados na organización da meirande competición deportiva e do que significa politicamente para o seu sistema, tenta chantaxeala.

A polémica está xa dentro dos diferentes países, moitos xa se pronunciaron polo boicot se tropas da Unión Soviética non saen do Afganistán antes que remate o prazo a inscrición dos atletas. Noutros aínda se está a debater.

En todos iles enfrentanse dúas opinións. A dos puristas do deporte, poderíamos chamarlles, coa dos que ollan todas as cousas como instrumentos para levar a termo os seus intereses.

Os primeiros xustifican a súa postura decindo que non se pode mesturar a política co deporte, cando iles precisamente o que están facendo no deporte é carreira política. Os segundos, que se encheron moitas veces de pregoar a separación entre o deporte e a política -llembramos ao Presidente Jimmy Carter, no campionato do mundo na Arxentina, decindo que non se podía boicotear porque deporte e política non tiñan nada que ver-, que se presentaron nas suas campañas electo-

rais como consumados deportistas, afirman que por riba do deporte están os "intereses sagrados da nación". Nos podemos engadir: tamén da opresión das nacións.

Pero nen as olimpíadas son o deporte puro que uns nos queren facer creer, nen tampouco vemos tan necesario recurrir ás olimpíadas para ventilar os conflitos nunha zona.

AS OLIMPIADAS SEMPRE FORON UNHA COUSA POLITICA

O deporte, dende o Barón de Coubertín deu un xiro de cento oitenta graus, para ben e para mal. Para ben, deixou de ser práctica dunha élite e dunha clase determinada, para mal convertiuse en comercio e espectáculo.

Pero as olimpíadas en sí sempre foron unha competición de algunha maneira política. Xa en Grecia as polis competían entre elas para amosaren que a súa organización social lles permitía acadar uns triunfos a nivel deportivo. As guerras parábanse a contendiase nos estádios. Os ganadores olímpicos pasaban a ser uns héroes cunha estimación superior á dos grandes guerreiros. Na nova etapa a cousa seguiu máis ou menos de maneira parecida, a competición faise entre estados que queren demostrar tamén a súa organización e benestar. Nesta Olimpíada que vén, ademais, a confrontación vai ter un carácter de enfrentamento entre os dous campos políticos, entre os dous sistemas: o capitalista e o socialista.

A URSS quere mostrar o que é quen de facer tocante a organización e técnica, dando unha imaxe que borre a que os medios de comunicación e a propaganda capitalista fixou en moitas mentes do que é o socialismo soviético. Pola súa banda, os USA estes anos gastaron en preparar a olimpíada unha serie de millóns que o Pentágono nunca concedera outras veces ao comite olímpico. O plan é humildar á Unión Soviética na súa propia casa, para amosar a superioridade do sistema capitalista. Sabe que non o vai ter fácil.

As olimpíadas tampouco son o verdadeiro deporte, como nos queren facer creer. Os que compiten nas olimpíadas son unha élite privilexiada físicamente. Son deportistas de alta competición, ademais de profesionais, por moito que se empeñen en decir o contrario.

PRONTO A SAIR

e Ensino

Revista Galega de Sócio-pedagogía

Editada por "PROMOCIONS CULTURAIS GALEGAS S.A." sob o patrocinio da "ASOCIACION SOCIO-PEDAGOGICA GALEGA"

SUBSCREBASE DESDE XAI

Ingrese o importe da suscripción anual de 1.200 pesetas na conta 01-500.000-5 do Banco de Vizcaya, Sucursal da Avenida de Buenos Aires en Ourense, por xiro postal, transferencia bancaria, ou talón, indicando seu nome, apelido e domicilio.

A aplicación do método histórico ao estudo dos problemas da saúde, abre a porta a un campo inxente de reflexións e deducións e amosa un sorprendente corpo de doutrina da máxima utilidade na interpretación e solución das cuestións sanitarias, as cauais, como é sabido, non poden xa ser manexadas axeitadamente, fora do contexto socio-histórico.

HIXIENE E PANACEA

ANXO RODRIGUEZ

Introducción (I)

A elección das dúas deusas Ixiene e Panacea, irmáns de desigual fortuna, pra escomezaren e guiar o noso traballo, non é, como se comprende, unha simple casualidade; nin unha esixencia expositiva. A súa contemplación e análise lévanos, en primeiro lugar, a dúas concepcións da medicina perfectamente diferenciadas, tanto denotativa como connotativamente, tal como ben deixan ver as súas respectivas etimoloxías e a pesares do concepto unitario da enfermidade, que de algun xeito percibirían xa os médicos hipocráticos, por aqueles tempos, fai xa máis de 2500 anos.

O proceso de desenrolo desta diferenciación, está historicamente determinado e manténse cásque sin modificacións, con toda a súa carga e trascendencia sociolóxica, practicamente astra os nosos días.

Cando decimos que Panacea representa o meirande esforzo da "profesión médica" no tratamento curativo da enfermidade e recibe un trato prioritario, tanto en soporte financeiro, investigación e condicionamentos sociais, e que hixiene representa a área da prevención da enfermidade e o mantemento da saúde, sendo a irmán probe e discriminada, o que decimos e facemos, en realidade, é unha análise da superestructura ideolóxica en relación coa base real da sociedade, que é como debe ser entendido e aplicado o método histórico, sin desviarse das ensinanzas de Carlos Marx. Hai que dicir tamén que a análise histórica permítenos deducir que hixiene nun contexto primitivo de elaboración, é entendida e adicada en sentido individual, sen ningunha proxección, comunitaria, de tal forma que os principios hixiénicos eran aplicados diferencialmente aos diferentes "status" das crases sociais, home libre san, home libre enfermo, home atado san e escravo enfermo. Non é posíbel pois maxinar para aqueles tempos a inversión dos

terminos para resolver a contradición, que como se sabe, só é posíbel nunha sociedade sin crases.

A metodoloxía que se ten aplicado ao estudo da cultura grega, non permite precisar si os gregos utilizaron conscientemente este esquema, pero, tratándose dunha sociedade clasista, aínda que nun contexto histórico diferente, todo fai maxinar que si.

A sociedade occidental, herdeira da cultura greco-latina, tense pois decatado nun orde de prioridades, seguindo o esquema tradicional e o mesianismo cristián; curar, sin adicar esforzo prioritario a prevenir. O tópico "máis val prevenir que curar" non é realizábel.

Salvando as fases culminantes da revolución cultural do Renacemento, perto escurecidas pola instauración dos sistemas capitalistas, hai unha continuidade na que se mantén craramente, sin resolverse, a contradición. Veremos logo, como a medicina terapéutica, está a entrar agora no mundo occidental nunha significativa fase de recesión, xa é unha realidade en algún país.

Os "estados" e os estilos de vida e comportamentos que deles dependen fundamentalmente, xeneran contradicións, que logo non poden resolverse axeitadamente, astra as súas derradeiras consecuencias, sin verse ameazados estruturalmente, como aparatos de control e represores que son. O "estado" promove inexplicablemente tendencias antagónicas, as cauais para afirmarse precisan da destrución dos seus contrarios, así é posíbel ver campañas antitabaco, poñamos por caso, pero o mesmo estado e particularmente beneficiario desta industria, etc. As industrias capitalistas e multinacionais compiten e esnaquizan comportamentos naturais inintercambiables no terreo da nutrición, con complicidade do Estado.

O ideal é unha boa medicina preventiva, pero ¿é isto posíbel?

da terra asoballada

GALEGOS DE "PRO" EN BARCELONA

Un día, ao chegar a casa, ao abrir o buzón da correspondencia encontreime cun sobre do chamado "Grupo de empresas Sotelo Blanco" -polo seu departamento cultural (sic)- no cal hai unha invitación que, nun límpido español, me di estou invitado á presentación de dúas cortometraxes ("Os oleiros" e máis, "Galicia pueblo emigrante, ¿Por qué?") e da edición facsímil da revista NOS. Amiña mente, un pouco aluciada -eso sí- polo meu traballo cotián non acerta a pensar, a dilucidar que tén que ver a revista NOS co grupo de empresas Sotelo Blanco. E para clarexar ideas unponse a tecolear na máquina.

Qué é o grupo de Empresas Sotelo Blanco?

Certamente, poucos galegos dos que vivimos en Barcelona o sabemos a ciencia certa. Sabemos, eso sí, que manexa o bingo de "La Pedrera" -fermosa casa construída, deseñada, por Gaudí-, que disque ten unha inmobiliaria, que vende bacenillas e wáteres, e que agora ten, no mesmo lugar que vende os retretes, un departamento cultural. Eso, as empresas. ¿E o home? Olegario Sotelo Blanco, nado hai 35 anos nunha aldea de Castro Caldelas. Volveu vir a Barcelona e fixo -según el, os datos están tirados do

seu libro chamado "Galicia pueblo emigrante..."- de todo astra chegar a axente da propiedade inmobiliaria, e, despois da mili, a constructor. A verdade é que nós inda non sabemos o momento en que se produce a ruptura (que diría Althusser) entre o momento en que é axente da propiedade e outras cousas e chega a constructor. Ou seña, o intre en que lle cai o capital nas mans.

OS LIOS ENTRE ELES

En 1977 noméano tesoureiro do Centro Galego de Barcelona. No mes de xulio do mesmo ano, e xuntamente con toda a directiva, dimite. A causa, segundo eles, que un grupo de sócios e simpatizantes obstaculizaban o seu labor (o da xunta) e a vida normal da sociedade. A verdade, inda que albiscada, nunca se soupo... nen se saberá de certo. Todo o mundo falaba de enfrontamentos entre o presidente (Dapena Alfonsín, do grupo ao que pertecía Sotelo Blanco) e o vicepresidente (Vázquez Sotelo, do que falaremos outro día con máis vagar) por mor do bingo a instalar en "La Pedrera", que o Centro Galego nunca instalou e rematou nas mans de Sotelo Blanco.

En outono de 1977 hai eleccións no Centro Galego. Despois dunha serie de irregularidades na presentación da candidatura en-

cabezada por Vázquez Sotelo, a encabezada por Basilio Losada rétrase -á contra da opinión de varios dos compoñentes. Vázquez Sotelo sal-elexido co apoio dos homes de "La Pedrera" como se lles coñece xa no Centro. Estes dous grupos viven unha curta lua de mel. Enfréntanse varias veces, a directiva está dividida, fanse obras no local da sociedade que non son controladas e un día aparece queimada a biblioteca do Centro e toda a secretaria dos respectivos documentos. A policía atopa aos autores, uns rapaces (de 14 a 16 anos) que foran roubar e ao non topar nada prendéron lume...

No decorrer destes meses -outono do 77, santos do 78- aconteceron varias cousas. Un programa de Rádio Miramar, "A nosa Galicia" -do que tamén compre falar con máis vagar-, adícase a atacar, desde as posicións do grupo de "La Pedrera", ao Vázquez Sotelo, o Vázquez Sotelo a estes e os dous xuntos á oposición do Centro (grupo "Roi Xordo"). Pero acabemos co Centro contando unha anécdota: a un home de Sotelo Blanco (traballaba con el no bingo) acúsano nunha Asemblea do centro de se quedar con 5.000 pts. cada vez que había baile, o presidente ratificao e velái quedou a cousa (o pdte. metera a este sr. na xunta directiva). Quixera lembrar

aquí ao home que fixo a denuncia públicamente, D. Ricardo Rodríguez, "o maestro" para os amigos, que se nos foi este vran sin poder ver unha das que houbera sido das derradeiras alegrías suas: como o sr. Vázquez Sotelo deixaba de ser presidente do Centro Galego de Barcelona.

COS OLLOS NA COLONIA GALEGA

Sigamos con Sotelo Blanco. A partir da súa elección como tesoureiro do Centro acentua a súa campaña comercial cara os galegos (que xa fixera noutro tempo, pero non tan forte). Métese no programa de Radio Miramar, regala televisores nas festas que fai o Centro, anúnciase no seu boletín, etc., devén un home coñecido. Cando abandona o Centro colle "La Pedrera" (o bingo), adícase a escribir libros en español coa axuda dun lacaio que firma (Armesto Pontón) e doutro que non firma (Blanco Castro). Este libro, de nome que non quero reproducir máis, e unha aldraxe ao emigrante galego. Crea, tenta crear -coa axuda do locutor do programa de radio citado- "peñas" galegas en Barcelona e cinturón -nas súas mans non cai máis ca a chamada "Castelao" de L'Hospitalet. Antes, o Día das Letras Galegas do 79, e en combinación co programa de rádio, sabotea e tenta desfacer os actos que tiñan pro-

gramados o Frente Cultural da AN-PG, conxuntamente co "Grupo Nós" de Sabadell, o Grupo "Roi Xordo" do Centro Galego e máis o Grupo Castelao de L'Hospitalet (o mesmo que caería nas mans do protector).

Cando xa o tiñamos esquecido, por aborrecemento, o nome dese señor aparecé na prensa barcelonesa a todo color, nun anuncio de contraportada, a páxina enteira. O Grupo de Empresas Sotelo Blanco é a inmobiliaria que vende e aluga os despachos do edificio que construíu o Banco Pastor en pleno centro comercial de Barcelona. Esto, unido a promoción por dúas emisoras barcelonesas (agás de Miramar, en Radio España, antiga "Radio Associació" que dependera da Generalitat), aos comentarios que circulan entre os galegos de Barcelona, din -non sei se e certo- que a súa cuñada a presentada para alcalde de Castro Caldelas Franqueira, á corresponsalia de "La Región", e agora este quererse facer promotor-protector da cultura galega (en español, por eso), non cheira nada ben e deixa moitos puntos escuros e sobre todo abre varias interrogantes que se fan os galegos de ben que viven en Barcelona ¿Quén está por tras?, ¿Qué se tenta con todo esto?

XESUS GONZALEZ GOMEZ

da arte e dos xeitos

POR FELIPE SENEN

A orfebrería acadou en Galicia a súa madurez xa en tempos prehistóricos. As testemuñas dos cronistas da antigüidade son abundantes e máis aínda as xoias atopadas, outras moitas perdidas en maos inforantes, de traficantes ou coleccionistas. Unhas e outras son proba dunha remota tradición de ourives poucas veces superados.

Imos reparar no Carneiro alado de Ribadeo, xoia de orixe pouco clara.

Parece ser que unha señora de Ribadeo mercouno sin máis datos para logo pasar das mans do mecenas Alvaro Xil Varela ao Museo de Lugo, onde se pode admirar, compre facelo de vagar e con tento para enxergar a súa fermosura.

A pesares de que o seu interior vai recheo de barro pesa 52,2 gramos e as súas dimensións son de 6,5 centímetros de longo por outros tantos de ouro. Nistas me-

no de ouro encadrelado que se aproveita para soldadas. A superficie do corpo esta totalmente lecorado, a lá simúlase con continuas ondulacións, unhas sobre as outras, feitas neste cordoncillo. Destacan varios grupos de pingas esféricas de ouro que nalguns espáicios agrúpanse formando rosetas. Esta sensibilidade aínda se ven empregando hoxe en día nos traballos da orfebrería Compostelana-Salamantina. As esferiñas de ouro arrodeanse co cordoncillo e agrúpanse no pescozo, no morro e nos artellos, o mesmo que nos ollos. O pescozo érguese e a boca ceiba un berro infindo.

En cada parte do carneiro alado de Ribadeo hai un soño de xenialidade. Nos cadrís represéntase un animal cuadrúpede e na superficie do corpo un ave. Pero o que máis dá que cavilar é o tema representado, que por certo repítase moito en Oriente e ven a ser a esfínx tebana, á que os

fenicios lle engadirían as azas de aguia. Este símbolo ben poidera chegar deica Galicia por medio do pobo tartésico, asentado nas bisbarras nas que hoxe se atopa Cádiz e que denantes do século VII a.C. facía de ponte comercial entre o Mediterráneo e o Atlántico. Xentes afeitas ao trafego dos metais preciosos, teimosas co país das Hespérides ou das mazás de ouro, paradiso ansiado despois da morte... velaí os sarte-

gos fenicios de Cádiz nos que se representa ao difunto ca mazan arelada nas maus... como isa mazán da bíblica abre da ciencia do ben e do mal.

A técnica de traballo, dificultosa, si cavilamos que para fundir e soldar o ouro fan falla máis de mil grados de temperatura. E a sensibilidade levamos a facer semellanzas con outros traballos desta mesma area tartésica, pre-

no (sevina) e máis co do Cortiño de Evora (Sanlúcar) pero tamén moi dentro da feitura de outros traballos galegos como o collar do tesouro de Elviña, as cintas de Bedoia, Foxados, Cardedo... Estas semellanzas proban unha relación da que tamén Avieno da fé na súa poesía cando pon aos tartésicos e aos oestrinios como negociantes e traficantes amigos. Obras que se seguían facendo despois do século VII a.c.

E sin afondar tanto no pasado, esta tradición temática está viva na mitoloxía, na que heroes como Jaksón corren perios tralo vellociño de ouro. O toisón de ouro é enseña de reises. Tamén Cristo se simboliza ca enseña do Año equivalente a casta e a bondade. E a fartura, sin máis, nas moitas lendas populares que ven soterrado no castro o "castron de ouro" ese elemento máxico que agora veneramos no Museo de Lugo, como un miragre que astra nos leva a cavilar na falsificación non deseada.

andando a terra

Por M. Hortas Vilanova

LEMBRANZA DO "GUEDELLIÑAS"

"O Guedelliñas" era Xosé-Luís García Mato. Un chaireiro villalbés que morreu inesperadamente o día 21 de xaneiro e que se enterrou o día seguinte. Tiña cincuenta e cinco anos. A súa morte sorprendenos a todos. O seu enterro foi unha manifestación de dór realmente impresionante. Sobor de todo chamoume a atención o número tan grande de labregos que asistiron ó seu enterro.

O alcume de "O Guedelliñas" puxérallo seu pai, o escritor e poeta villalbés Antonio García Hermida, que foi segredario das Irmandades da Fala de Villalba e que morreu ós 53 anos dun ataque ó corazón. A familia é coñecida polos da Ponte ou Casa da Ponte.

Xosé-Luís García Mato era un home miúdo, pequeneiro, cunhas guedellas rizas e alborotadas, agora xa plateadas, unha nariz aguileña e unhos ollos vivos,

fondos e penetrantes. Era un conversador intelixante e agudo. Tiña moitas lecturas, unha gran cultura literaria e era un gran conecedor de Villalba en particular e da Terra Chá en xeral. O que máis chamaba a súa atención da súa forte persoalidade era a súa auténtica modestia e a súa sinceira e arraigada humildade.

A vida tratou duramente a Xosé-Luís García Mato. Casouse moi novo. Comenzou sendo un funcionario humilde, primeiro en Monforte de Lemos e logo en Villalba. Despois foron aparecendo os fillos, sete en total. Mais tarde morreulle a compañeira. Estivo unha tempada en Jaén traballando pra unha constructora. Foi-se facendo, por libre, mestre. Ganadas as oposicións tivo escola en Candás (Asturias). Nas vacacións do vrau traballaba nun hotel en Gijón pra poder ir sacando adiante ós rapaces. Estivo bastantes anos de mestre no Barrazoso, que pertence a parroquia de Gaibor, no axuntamento de Begonte. De-

traideiramente exercía a súa profesión na parroquia de Goiriz, moi pertiño de Villalba.

Este servidor non se lembra xa de cando conoceu ó seu grande amigo García Mato. Cecais o conoceu de toda a vida. Non se lembra si foi un día no feirón, no desaparecido café da Vizcaína, na inesquecible taberna do Arturo ou no café Roca, ó que lle desexamos longos anos de vida. Tamén puido ser en calqueira café ou taberna de Lugo. A amizade que naceu entre nós durou sempre. O noso común amor pola literatura, pola Terra Chá e por Villalba foron os piares firmes nos que se asentaron as nosas entrañables relacións. Moito temos falado, moitas tazas de viño e moitos cafeses temos tomado xuntos, moitas veces temos razonado, pagando un capón, con postré de roscón villalbés ou queixo de San Simón, en Sancobade, no Carrizo ou en Casa Seixo. E moito temos paseado por Villalba. Os anos de vida que teño usado que non gastado co meu amigo Gar-

cia Mato son, agora, unha melancolía dolorosa. Un tempo rico en esperencias vitales.

Cando o coñecín, García Mato andaba moi preocupado por toda a problemática existencial. Lía moito a Unamuno e sabía case de memoria libros enteiros de Papini. Despois comenzou a escribir versos e a preocuparse máis e máis por temas villalbeses e chairegos. Nos Concursos Literarios da Terra Chá acadou moitos premios, tanto con traballos en prosa como con poemas. Son moi importantes a serie de artigos que publicou sobor das lendas da Terra Chá e sobre os "Poetas da Terra Chá", ambos traballos premiados. Gracias a García Mato reeditáronse os poemas galegos do poeta Villalbés Chao Ledo e recolleu nun volume a poesía galega de seu pai, Antonio García Hermida, baixo o título de "Charetas" e que tiven a honra de prologar, cumprindo un honroso encargo que me fixo García Mato.

Coa morte de Xosé-Luís García Mato péchase, polo de agora,

un capítulo da literatura villalbésa que comenza no século pasado, con Chao Ledo e sigue cos irmans Mato Vizoso, Antonio García Hermida, Carmiña Prieto Rouco, deica chegar a García Mato. A estes nomes habería que engadir o do pintor Antonio Insúa Bermúdez. Non sei si o fillo de García Mato, o Lis, que se apelida García Ferreiro, seguirá a tradición literaria dos seus devanceiros: seu bisabó Mato Vizoso, seu abó García Hermida e seu pai. O malo é que o Lis vive e traballa en Madrid.

O axuntamento de Villalba remata de adicarlle unha rúa a García Mato, o mesmo día da súa morte e tamén outra a seu pai e a poeta Carmiña Prieto Rouco. Nós tiñamos pedido o nomeamento de García Mato, como Cronista Oficial de Villalba e rúa da Terra Chá, que non se fixo, pois ninguén tiña máis meritos. O adicarlle unha rúa repara un pouco esta inxusticia. Mágoa que él non o vira. E o que pasa sempre.

arredor de nós

Por CHAIRA

A ILLA DE ONS

Alcóntrase a Illa de Ons, e máis Onzeta, na entrada da ría de Marín, hoxe chamada ría de Pontevedra, entre o cabo de Udra ou sul, e a punta de Cabicastro, ao norde.

A orixe das illas litorais das Rias Baixas, ven do levantamento epiroxénico da plataforma continental despois do undinamento que motivou que as vales dos ríos quedaran asulagados formando as rías.

Cara á ría, queda o Curro ou areal dos Cans, onde está o pequeno porto que, a pesares do interese dos veciños pola súa ampliación, e das moitas promesas, quedou deste xeito.

Namentras Onzeta estivo sempre despoboada, Ons presenta o seu núcleo de poboación centrado na parte sul. Conta Alvaro das Casas, no seu traballo publicado na revista "Nós", como estivo deshabitada até o 1818 ou 1820, ano en que chegaron tres familias de Loira, se ben hai achádegos na illa que amosan ter estado habitada dende tempos moi antergos dun xeito non permanente.

Hai unha certa semellanza entre Ons e as outras illas costeiras, mesmo na vexetación como na fauna. Moitas aves mariñas que aniñaban en moitos puntos das nosas costas, tiveron que ir abandonando esas colonias debido á presión que sobor deles exercía e

está a exercer o home. Dada a densidade de poboación da Galicia de beiramar ao decorrer do tempo foise facendo máis difícil topar un enclave onde aniñaren estas aves. Deste xeito, moitas delas fóronse para as illas, onde se asentaron con menos problemas, se ben, como xa dixemos outra vez ao falar das gueivotas, teñen ás veces de limitarse a áreas moi concretas que presenten unha inaccesibilidade para o home e outros depredadores.

Así, é doado ollar as colonias de gueivotas e máis galos mariños pola cara que da ao océano, aproveitando as rochas e furnas coma a "furna ou buraco do inferno", onde o mar entra por embaixo.

Camiñando polo interior da illa, pódese ver (ou se podían ver hai tres anos) coellos en abundancia, perdices... e dende logo como unha das especies máis espalladas o corvo que anda por moreas arredor dos cultivos, polo que a "Chefa dos corvos" ou calquer outra persoa tiña que andar a berrar para facelas fuxir sen levar a semente que botaran días atrás.

Abundan tamén diferentes especies de reptiles e algúns anfíbios. Nas rochas e acantilados dáse en grande cantidade o prixel de mar e máis herba de namorar que son empregadas, ás veces, nos niños das aves, e por arriba, toxales, e outras especies entre as que están as típicas coloniza-

doras que aparecen despois dos incendios, dos que a illa sufriu xa algúns, ceibándose deles os poucos piñeiros que hai.

Os veciños combinaban as súas actividades no agro coas da pesca, como noutros moitos portos, andando ao pulpo (moi abundante tempo atrás e apreciado), á nécora... Daqueles 59 veciños (418 habitantes) e 64 casas que había nos anos trinta, poucos han quedar. Foronse emigrados para Bueu, Portonovo... por non poder vivir aló sen porto, sen unhas condicións mínimas que toda poboación precisa.

Frente deste abandono da poboación é de agardar que se manteña a desprotección actual (real), e por suposto a posibilidade de especulación nun plano futurístico.

Nota. Por un problema de composición do texto, parte dos traballos que sobre música levan aparecido no noso semanario, concretamente os dos números 39 ao 69, non se refiñaron no índice que no número 89 lles ofrecemos aos nosos lectores. Xa que logo, incluímos neste número de hoxe para uso das persoas ás que poida interesar a súa consulta.

Monteverdi, o nacemento da Opera moderna. X.M.C. 24-11-78. P. 18.

Os concertos pra piano de Beethoven, por Rudolf Serkin. X.M.C. Núm. 40. 1-12-78. P. 18.

Trascendencia histórico-estética da figura de Berlioz. Margarita Soto Viso. Núm. 42. 15-12-78. P. 18.

A tradición musical anglosaxona no selo "guimbardeira". X.M.C. Núm. 43. 22-12-78. P. 18.

Un disco de funcionarios, crónica sonora dun concerto noxento. X.M.C. Núm. 44. 29-12-78. P. 18.

O piano na universidade galega. X.M.C. Núm. 45. 12-1-79. P. 18.

Os cuartetos de corda de Arnold Schoenberg (I). X.M.C. Núm. 46. 19-1-79. P. 18.

Entre o cotián e o esquencido, a nosa música por dentro. Núm. 47. 26-1-79. P. 10-11.

Os cuartetos de corda de Schoenberg (II). X.M.C. Núm. 48. 2-2-79. P. 18.

Blues for Charlie. X.M.C. Núm. 49. 9-2-79. P. 18.

O discreto encanto de Miro Casavella (I). Xoan M. Carreira e Lois Rodríguez Andrade. Núm. 50. 16-2-79. P. 18.

Música. Margarita Soto Viso. Núm. 52. 2-3-79. P. 18.

Benedicto, polo camiño da profesionalidade. X.M.C. Núm. 53. 9-3-79. P. 18.

"Cinco boras de música con A NOSA TERRA", primeiro cabodano. Núm. 54. 16-3-79. P. 8.

A Coral Polifónica de Pontevedra na universidade galega (I). X.M.C. Núm. 54. P. 18.

"Faiscas do Xiabre": a gaita cara o futuro. Lois Rodríguez Andrade. Núm. 55. 23-3-79. P. 18.

Francisco Guerrero - Felix Ibarrrondo. Premio "Arpa de Oro". Margarita Soto Viso. Núm. 56. 30-3-79. P. 18.

"Alternancias" de Enrique X. Macias. Núm. 57. 6-4-79. P. 18.

Pilocha versus Gustavo Rabudo. X.M.C. Núm. 58. 20-4-79. P. 18.

Don Antonio Cbacón. In Memoriam. X.M.C. Núm. 60. 4-5-79. P. 18.

Estreno da "Oda II pra Lola C" de Enrique X. Macias. X.M.C. Núm. 62. 18-5-79. P. 18.

Missa "Scala Aretina" de Francisco Valls (1672-1747). M.S.V. Núm. 64. 1-7-79. P. 18.

Estreno de "Cuéntame" e "Oligospermia" de Enrique X. Macias. X.M.C. Núm. 67. 22-6-79. P. 18.

Xavier Benguerel: "paraules de cada día". X.M.C. Núm. 68. 28-6-79. P. 18.

O CURRUNCHO DO LEITOR

Por AMARO VEIGA

Das revistas galegas "Grial" e "Encrucillada", a primeira trimestral e a segunda bimestral, compre suliñar os números 66 e 15 respectivamente, saídos a lume a fin de ano, antes do natal. "Grial", **Revista de Cultura Galega** de outubro, novembro, decembro do 1979, ten de interese nesta ocasión **Galicia na poesía de Celso Emilio Ferreiro** de M. dos

ría da lingua galega en Xoan Vicente Viqueira por Concepción Fernandez e **Aspectos económicos do galeguismo na Segunda República** de Xavier Castro, ademais dos espazos habituais desta revista, de carácter técnico-científico, que agora incorpora desde hai uns números traballos de historia económica e mesmo de historia das ideoloxías, aínda que sexa con carácter retrospectivo. Paga a pena que os seus directores traten de lle dar unha ar de actualidade a esta revista da nosa cultura sobre aspectos culturais polo tanto ideolóxicos e políticos actuais, sen prescindir por iso do pasado.

Encrucillada, intitulada "Revista Galega de Pensamento Cristián" neste número amosa cada vez máis a súa tendencia a se trocar nunha revista actual de contido vário, non somente restrinxido ao seu subtítulo. Sen deixar o mundo específico do relixioso, entra noutros aspectos de carácter político, ideolóxico e sociolóxico que en ocasións teñen certo interese (p. ex. no número anterior o inquerito aos cregos que se

apresentaron as eleccións derradeiras). Neste número 15 ven un traballo de Antonio Peteiro sobre **"Galicia interpela aos relixiosos"** un traballo do bispo de Mondoñedo-Ferrol sr. Arauxo sobre **"A presenza dos relixiosos en Galiza"**, único bispo que de xeito moderado colabora con esta revista que tenta ser anovadora no ámbito relixioso e un outro traballo de Xesús Ferro Ruibal, encol de Celso Emilio Ferreiro, que constitúe unha aportación de creación literaria de indubidábel valor, aínda que non desmiti-

non ser a xa desde sempre lamentábel crónica xorrástica (?) de Lois Alvarez Pousa, que non resulta tal nen é tan sequer minimamente pedagóxica, senon embarrullada e confusa ideoloxicamente nas interpretacións que tenta ofrecer dos acontecementos políticos. Compre ter en conta que este colaborador tenciona, no espazo de súa responsabilidade, chamado "Crónica do acontecer", facer xornalismo político explicitamente, polo que non é xusto deixar pasar o feito sen facer unha crítica dele. Un xornalista ten a obriga, de ao escribir, facer algo máis que reproducir mimeticamente e de xeito cronolóxico os feitos. E menos aínda se lle pode admitir o anticipar feitos políticos ou emitir xuícios de valor dificilmente sustentábeis na mesma realidade política de cada día.

Espazo, pois, desafortunado, que debería ser revisado ou cando menos lle dar un certo contido, de xeito que se diferenciase perfectamente o que se pode considerar no seu traballo, xornalismo de opinión fronte ao xornalismo de información, que aparentemente tenta facer.

Se cadra "Encrucillada" merecía uns tratamentos de maior nivel intelectual nalgunos aspectos, non só relixiosos, análise dos grupos políticos, etc., cal é o caso do confuso tratamento do fenómeno bilingüismo-diglosia. Quer decirse, nos temas importantes non se pode admitir un tratamento no ámbito nacional galego. Agardemos que nos temas "interdisciplinares" que se anuncian aborto, divorcio, etc. "Encrucillada" sexa capaz de estar á altura que lle corresponde.

AXENDA

DISCO DA SEMAN

ROBERT SCHUMANN E CAMILLE SAINT-SAËNS. - CONCERTOS PARA VIOLONCELLO. Solista. - Jacqueline Du Pré.

New Philharmonia Orchestra. Director. - Daniel Barenboim. EMI-Odeón. - C037-001943. Sonido. - 8 - Interpretación. - 9 - Interés. - Atractivo.

Na serie económica de Emi presentannos dúas fermosísimas versións de dous concertos sin especial transcendencia musical pero capaces de recabar a atención do aficionado. Amosa o altísimo nivel interpretativo conseguido por Du Pré denantes da súa enfermidade e a conxunción entre os esposos Barenboim antes do declive do director xudeo-argentino.

GUSTAV MAHLER. - CUARTA SINFONIA EN SOL MAYOR.

Emmy Loose, soprano. Orquesta Fhilharmonia. Paul Kletzki, director. EMI-Odeón - C037-001033.

Tamén en serie económica a lírica "cuarta" de Mahler nunha versión de alto nivel na batuta e orquesta que vese fendida no cuarto movemento pola inapropiada interpretación de Emmy Loose. Especialmente logrado o Adagio.

KOLINDA II. CFE-Guimbardeira GS-11062.

O formidabel grupo húngaro presenta neste disco unha mostra de como se pode facer folclore sin inventar a pólvora mollada e divertindo ao auditor. Especial interese ten os materiais de orixe turco-búlgara e xitano-húngaro. Moi recomendable.

CINE

LA FIN DE JOUR, de J. Duvivier. 1939. Ciclo F.P.F. Cine-Club "Padre Feijóo". Rúa do Concello-13. Ourense. Día 5.

O COELLO QUENTE de Pascal Thomas. No Cine Avenida, as 10,30 da noite. Cine-club Marín. Día 4. **APOCALYPSE NOW** de Francis Coppola. Cine Yago. Santiago.

ARTE

CAPAN, LILA E CATAMALCA. Deica o 8. "O Paradiso Perdido". Santiago.

MANUEL TORRES. Oleos, Deica o 5. Citania. Santiago.

ALBERTO. Escultura. Galería Sargadelos. Rúa Nova. Santiago.

XOSE MARIA LUXILDE. Súa de Arte do "Banco de Crédito e Inversiones". Lugo.

CERAMICA POPULAR GALEGA E PORTUGUESA. Taberna irlandesa "Londonderry". General Aranz, 11. (Metro Ciudad Lineal). Madrid.

MOSTRAS

MOSTRAS DE INSTRUMENTOS ARTESANALES GALEGOS. Deica o día 3. Súa da Diputación provincial. Lugo.

ARTESANIA POPULAR GALEGA (lencería de Camariñas, Barro...). Deica o 6. Galería "Catro". Rúa das Tabernas, 4. A Coruña.

CURSO NA EMIGRACION

Para o mes de febreiro, o Frente Cultural da AN-PG organiza en Barcelona un Curso de Idioma Galego con ampla perspectiva. Quen esteña interesado pode pasar por Carrer Semoleres, 10-principal-primeira, Barcelona-23, xunto a metro Jaume I, vernes e sábados ás 7,30 do serán. Atenderá personal integrado no grupo que leva o curso.

LIBROS

DICCIONARIO GALEGO CASTELAN, CON VOCABULARIO CASTELAN-GALEGO, de Leandro Carré Alvarellos. Imprime "Velogarf, S.A.". Quinta edición.

XEOGRAFIA DE GALICIA. Augusto Pérez Alberti. Edición bilingüe. Ediciones Santillana. Madrid.

RECITAIS

"DOA". Día 6. 8 da tarde. Colexio La Salle. Santiago.

ACTOS

"Semán do agro", organizada pola Agrupación cultural "Lóstrego".

LUNS, 4. - Introducción, mostra gráfica e mostra de cerámica. Dous cortos cinematográficos: "As Encrobas" e "Tractores".

MARTES, 5. - "O agrarismo en Galicia", por Francisco Carballo.

MERCOLES, 6. - "Sindicalismo agrario actual", por Bernardo Fernández Requeixo.

VERNES, 8. - "Perspectivas cara o futuro", Ramón Muñiz.

SABADO, 9. - Recital de poesías adicadas ao agro, e táboa redonda posterior.

Todos os actos, no Club de Amigos da UNESCO, Tirso de Molina, 8 (metro id.) Madrid.

PUBLICACIONES

ZOOTROPO. Núm. 2 (12-12-79). Poesía, acción visual, "Collage", dibuxos e móveis. Interviefien neste número Sergio Abrain, Vicente Villarrocha, Bofarull, J. Lafuente, F. Canelles, Ocaña, José Luis Cano, Francisco Royo, Mayayo, Enrique Larroy, José Antonio Labordeta, P. Felipe e Luis Devi. Editada en Zaragoza por Pata Gallo. **PEDIDOS CONTRA REEMBOLSO DE 200 PESETAS A DEVANDITA SAA, CALLE TEMPLE NUMERO 10. ZARAGOZA.** Moi recomendable, amais de considerábelmente barata para o que é en realidade, ou seña, unha das poucas publicacións de calidade, de carácter maiormente gráfico, que se fan hoxe no Estado.

curso de lingua

M. Pilar Garcia Negro
Xosé A. Dobarro Paz

Doce

RAMON CABANILLAS: *Entre o presente de loita e o pasado de lenda (I)*

Acción gallega

Hino

*Irmáns! irmáns gallegos!
¡Dende Ortegá ó Miño
a folla do fouciño
fagamos rebrilar!*

*¡Que vexa a Vila podre,
coveira da canalla,
a Aldea que traballa
disposta pra loitar!*

*Antes de ser escravos,
irmáns, irmáns gallegos!
que corra a sangue a regos
dende a montaña ó mar.*

*¡Ergámonos sin medo!
¡Que o lume da toxeira
envolva na fogueira
o pazo señorial!*

*¡Xa o fato de caciques,
ladróns i berexes, fuxe
ó redentor empuxe
da ialma rexional!*

A semana pasada viamos como Lurgis utilizaba por pri-

meira vez o noso idioma nun acto público de carácter político. Eran os primeiros anos deste século, en que agromaba con forza o movemento agrario na nosa nación. **Acción gallega** (xunto con **Solidaridad gallega** e **Unión campesina**, estas dúas moito menos apegadas á terra a pesar de ter programas máis clarificados politicamente) foi das organizacións agrarias que tivo maior incidencia na loita anticaciquil da segunda década do século XX e tivo como principal líder e animador ao inflamado orador Basilio Alvarez. Cabanillas e Noriega Varela -fundamentalmente o primeiro- van ser os poetas deste movemento expresando literariamente en galego o que nas proclamas políticas se facía sempre en español. A súa poesía será o berro de denuncia e invocación á loita que acompaña as campañas políticas dos agraristas.

Cabanillas (1876-1959) durante a súa estadia en Cuba (1910-15) ten os seus primeiros contactos coas ideas agraristas e co combate anticaciquil e xa no seu primeiro libro, **No desterro**, prologado por Basilio Alvarez, inserta poemas desta liña. A redención ou abolición dos foros o eixo fundamental destes movementos vai contar cunha abundante literatura propagandística que de novo fai verdade a co-

nexión estreita entre a nosa realidade económica e política e os produtos literarios que a acompañan e da que se derivan. Hai un fio -nos temas e na expresión- que une a poesía de Lamas, de Curros e do noso poeta. O Cabanillas recolle do primeiro a preocupación polos problemas dos labregos e tamén o seu populismo; do poeta celanovés vai herdar o talante fustigador e combativo: a poesía ten que ser dura e vibrante como a mesma loita na que estaban empeñados. Unha ollada superficial ao vocabulario do poema que reproducimos (que foi o himno de **Acción gallega**) xa nos dá conta das liñas mestras do movemento agrarista ao que se remiten os primeiros libros de Cabanillas: a unidade dos "irmáns" galegos; a loita antiesforrial, anticaciquil; o combate sen acougo pola imposición dos dereitos esmagados arreo, que compré recuperar a golpe de lume e fouce, se for preciso...

Mais compré tamén sinalar o que este movemento tiña de miopia e, mesmo, de apoliticismo. Fixémonos en como nos versos do himno que comentamos, a contradición aparece so situada entre a Vila e a Aldea, como se ambas as dúas non fosen parte do mesmo proceso de agresión e de asimilación. No que se refere

á segunda aseveración, é preciso ter en conta o alcance político limitado deste movemento agrarista, restrinxido ao ámbito labrego que, se ben é certo era o maioritario no país, precisaba e precisa enfoques e solucións globais en conexión con todos os demais problemas da nación. E mesmo vemos como a crítica á opresión dos labregos se situaba moitas veces na mala xestión dos políticos que, parece, polo feito de selo, xa marxaban a Galiza.

Lingüisticamente destacáramos as seguintes cuestións. Cabanillas escribe **irmáns, ladróns**, co plural en **-ns** característico do galego sudoccidental, o mesmo que Rosalia, Pondal, Castelao e outros. Hoxe tamén é a forma predominante na escrita.

Para **gallegos** véxase a lección **Catro**. O mesmo dicemos para **sangre**, comentando na lección **Unha**.

Dende é preposición que debe empregarse, como no poema, cando se refere a uns límites espaciais ou temporais dados: "Dende Ortegá ao Miño", "dende hoxe a mañá"...

Rebrilar e **montana** son os típicos exemplos de solucións diferencialistas. No noso idioma dise **(re)brillar** e **montaña**, como tamén **entraña** (e non **entraña**), **extraño**,

campesino, **determinar**, **coordinar**, **destino**, **medicina** (frente a "menciña", "meiciña" ou "menciñeiro", palabras ligadas á medicina popular), **divino**, **co gallo de** (nunca "co galo de"; "galo" é o animal unicameral), etc. O mesmo sucede con palabras estranxeiras como "bocadillo" ou "trotilla" que se deben conservar así e non intentar reconvertelas.

Fato aplícase normalmente a un grupo de animais: "un fato de ovellas" ou tamen a un grupo compacto de persoas, pero a miúdo cun matiz despectivo: "Un fato de homes". Débese evitar o abuso que se fai desta palabra, aplicándoa indiscriminadamente a calquera conxunto de cousas ou persoas. Para isto, utilizaremos **conxunto**, **grupo**, **série**, **feixe**...

Finalmente, anotemos a grafía **i** para a conxunción e o **i** apentético de **ialma**. No primeiro caso estase a seguir o esquema do español que transforma en **e** a conxunción cando a seguinte palabra comeza con **i**. No noso idioma o máis habitual na fala é manter o **e** como aberto e non transformalo en **i** e daí que non sexa preciso na escrita representar nunca **i**. Tampouco é necesario reproducir na escrita este **i** que aparece na fala dalgúns zonas do país cando se xuntan dúas vocais en hiato: "a alma", "a auga"...

POESIA

POEMINAS DA TERRA ALAGADA

*Espelles de auga nos vales,
ondas de founa nos tesos:
Ni o madrigal das cerdeiras,
nin a dor dos castiñeiros,
nin druidicos carballos,
nin apolíneos loureiros
nin dionisiacos baceiros,
nin a escada dos sucacos,
nin a esmeralda dos lameiros...
Espellos de auga non vales,
ondas de frauma nos tesos.
¡Na Galiza de arastora
xa non caben os galegos!*

*Onde, as augas escumantes
dos rigueiriños brañegos
bailaban a muñeira
pra engado dos penedos
Hoxe, danzan a "go-gó"
en turreiros de cemento
e van, por irtes aramiós,
a darlle forza aos alleos.*

*Galiza "Far West" de España:
lobos e cabalos bravos,
debesas, terras a ermo,
exestas, toxos e carpazos,
silandeiros horizontes
e casais esborrallados...
"cow-boys" na "Rapa das bestas"
gambusinos de wolfrámio...
¿E os galegos?*

*"Chiricabuas"
decote a facer... "o parvo"
¡Galiza, "Far West" da España,
"set" pra un "western" de indios mansos!*

*Nin roxos, nin marelos
-viño, sol e touradas-*

*engado para os fillos
da fria Escandinavia,
da nevoenta Inglaterra,
ou da tesa Xermania...
A saudosa, a sonlleira,
a feita de esmeraldas,
a do salciña morno,
da "Gulf Stream" amada,
Galiza, a velaiña,
non e pra ser tripada
por pândigos turistas
senon para adoralá.*

*Eis toda a nosa HISTORIA:
longos anos de ensoños,
cinco de inxenuidades, tres de morte
logo, infndos de noxo...
Endebén, nin as coitas son eternas,
xa volven os ensoños. E, ¿dispois?
¡Ningúen sabe!
¿Cicáis o mesmo conto?*

MAXIMINO CASTIÑEIRAS GARCIA

CARTAS E PASATEMPOS

"A NOSA TERRA" COUSA DE MOITOS

Benqueridos amigos e compatriotas:

Para a nosa Terra galega é imprescindible a existencia de voso diário, aínda que, como xa vos dicía o ano pasado, hai cousas dalgúns editoriais que non é doado comprender. Espero que todo poderá mellorar... aínda que eu mercarei sempre o voso diário: por moito que poida discrepar, tamén é moito que me semella ben plantexado. As páxinas de "Guiéiro" e finais si-

guenme parecendo moi boas, e tamén algúns dos reportaxes. Fíxome grazias a carta dun valenciano que se queixaba de que se queixaba de que había pouca información dos "Países Cataláns"; eu aínda penso cáseque o contrario: vivindo fora vese coma ningún, nen tan siquera os máis nacionalistas, se lembran de nós. En fin ¡habería unha chea de cousas das que falar!

Saudos moi cordiais con fondos desexos de éxitos persoais e prá Terra.

**Xosé A. Gómez Segade
VALENCIA**

ANUNCIOS DE BALDE

Desexo saber algo sobre o futuro do xornal "Galiza" ou "Galicia" que xa hai tempo que decían que ía saír. ¿Non coidan que xa é hora? Moncho Rodríguez, Av. San Agustín, 9-octavo A. Avilés.

Electricista, con amplos coñecementos e práctica dabondo, farto de andar emigrado nos barcos estranxeiros, desexa atopar traballo na Terra para non emigrare máis. Eugenio Diz Moledo. Seixo. Marín. T. 702162.

"Cooperativa Agrícola Ganadera". Xa temos cartos para os terreos. Aforramos para a casa, animais, infraestrutura e autofornecemento. Fáltanos algo e algún. Cada un aporta 500.000 pesetas. Se nos escribes, e mandas 150 pesetas en selos, mándámoste fotocópias co proxecto. Por favor, non visitas. Pilar, Ignasi, Javier. C/ València, 619-séptimo terceira. Barcelona 26.

Comuna agrícola-gadeira, artesanal-intelectual. Somos sete, pero formamos un grupo "pobre" en inda ben aspectos. Necesítamoste, e tí a nós. **Apartado de Correos 2051. Sabadell (CATALUNYA).**

Estimaría ter relacións escritas con persoas de Herri Batasuna e PSAN-P. Xosé M. Marjón. Espiritu Santo-13. Porto do Son (P. da Coruña).

Ando a buscar recetas de Medicina Popular (plantas medicinais, "remédios caseiros", etc.). Xosé A.tra. Patiño de Madres, 15-terceiro esquerda. Santiago.

A NOSA TERRA

OS CENSOS ANUAIS DE AVES ACUÁTICAS

Cada ano, máis crú do xanero, en plena invernia, uns poucos grupos de persoas desprázanse ás costas, lagoas, embalses e outras zonas húmedas de Galicia para facer os "censos anuais de aves acuáticas" ou censos de "aves ligadas ao medio húmedo". Fago esta diferenza, xa que o lector iniciado en temas ornitolóxicos comprenderá que certas aves, por exemplo o martiño peixeiro, non són acuáticas no senso estrito, pero a súa vida está unida tan íntimamente á auga, que sen tal medio non poden sobrevivir, pois nel consiguen o seu sustento.

Polo feito de ser animais migradores, o censo faise na mesma época en toda Europa, evitando deste xeito posibilidades de erros por repetición ou contar as mesmas aves en lugares diferentes.

Aves de censar

As aves a censar divídense en tres grupos: anátidas, limícolas e un terceiro grupo de "outras aves".

As anátidas pode que señan as máis coñecidas; entre elas están os Ciños que, como aves doméstica, ven-se en alamedas e parques, pero que son raros de ver na nosa terra como aves silvestres. Cando aparecen é en número reducido, non sendo normal que pasen dos dez exemplares, repartidos pola nosa xeografía.

Agora os Ciños están protexidos pola lei, pero aínda así, é para lairse que todos os anos se dispare contra os que veñen. O caso máis recén vén de acontecer en Corrubedo, onde un dos catro que chegaron colleuno quen sabe qué cazador. O millor lugar para ver os Ciños foi a malograda lagoa de Antela, desecada por algún organismo do Ministerio de Agricultura.

Outra especie coñecida entre as Anátidas é o Alavanco real, tamén chamado Azulón, Pato real, que é devaneiro dos patos domésticos. E a especie máis abundosa en Galicia de entre todas as de patos e parrulos. Tamén convén saber, como xa indicamos doutra vez, que as fémias volven criar ao lugar onde naceron, polo que os cazadores deberían respetalas para evitar a súa desaparición, ou polo menos a súa diminución en moitos lugares. En Baldaio, por exemplo, hai anos víanse bandos de cen ou douscentos destes patos, criando por toda a zona. Hoxe en día non sei se criará unha soa parella.

As limícolas, como o seu nome indica, son aves que viven nos limocos que hai nas desembocaduras fluviais, beiras das lagoas e outros lugares, nos que escarabellan á busca de crustáceos, moluscos e outros pequenos animais dos que se manteñan. Para tal mester teñen peteiros longos e afiados, e patas longas e con dedos tamén longos que lle dan unha boa superficie de sustentación. Moitos dos lectores coñecerán ao Mazarico, as Píllaras, a Arcea, a Narcexa, as Avefrías e outras aves que pertencen a este grupo. Así como unhas son doadas de ver e contar, outras, como pasa coas Narcezas, só se ven cando saen voando case de entre os pés da xente (polo que se lles chama "xordas"). Estas aves difíciles de ver necesitan dun tipo de estudo diferente, que está por facer,

porque nos censos actuais non se sabe apenas delas.

No terceiro grupo, a pesares de gran variedade e cantidade, non imos catar máis ca ás Gueivotas, Pardelas, Carráns, Corvos máiños e outras aves de mar. Certas especies habería que censalas, xa que nos censos non aparecen, saíndo ao mar porque, como pasa cos Patiños, aparecen, despois dunha forte treboada, moitos nas praias e hastra voando perdidos moi terra adentro. Tamén aparecen mortos con ocasión das mareas negras.

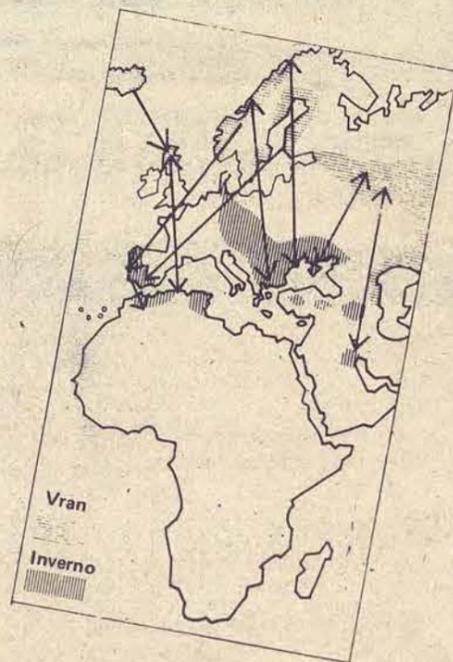
E ademais das aves de mar cénzanse outras como as Garzas, o Merlo rieiro, os Somorgullos, as Cigoñas e pequenos páxaros como o Picaxuncos ou a Escribenta das canaveiras. Pódese sobrancear a Espátula, ave parecida a unha garza pero case totalmente branca e co peteiro aplanado na punta. A súa caza está prohibida todo o ano, e na nosa terra vense contados exemplares por Louro, O Grove, Arousa, Corrubedo e poucos lugares máis. Máis rara é a Avoceta, elegante ave cando voa soavemente toda ela branca e negra, co seu peteiro rebirichado para arriba.

Lugares a censar

Falabamos antes da case desecada lagoa de Antela, perdida como lugar de incalculábel interese faunístico, pois o que hoxe queda apenas se é unha sombra do que foi. A súa perda non foi única, pois tamén nos quedamos sen Cospeito (tamén desecada e aínda así lugar onde se ven gansos hoxendia), Baldaio (desfeita de todo polos especuladores da area, gracias ao "pé" que indirectamente lles brindou ICONA), a lagoa de Alcaían ou Braña Rúbica, que norta agora unha repoboación forestal debido ao ICONA. (1).

Como estes, outros lugares coñha fisonomía, cunha fauna característica. Se cadra cunha flora única, víronse alterados. Habería que ir pensando na posibilidade de volver estas terras a como estaban de seu, xa que o cultivo nelas, en moitos casos debido ás sales que impregnan o terreo, fanas de produción moi limitada. Pola contra, o concello de Carnota tén pensado "sanear" as marismas alí existentes a base de plantar arbres (supoño que eucaliptos, ¿non?). E precisamente en certos lugares húmedos onde se dá a meirande diversidade de vida, porque o binomio terra-auga dá lugar a gran diversidade de ecosistemas, e polo tanto, dende o punto de vista ecolóxico, débense conservar.

Falaba antes de ingnorancia en moitos casos dos organismos oficiais encargados da custódia do medio natural. Tal afirmación tén como base os resultados da política de consevación do medio durante os últimos dez anos. Por outra banda, no feito de que a actuación oficial vai case sempre por detrás e segunido o camiño sinalado por outros. Así por exemplo, a travese dos censos de aves dos que falamos, realizados polo G.O.G., logo S.G.H.N., estudos arreo, feitos un ano tras doutro, sen axuda económica de ningún tipo víuse cales eran os lugares de Galicia de máis interese natural (Ortigueira, Ponteceso, Ensenada do Grove...), e en base a estes datos, e sen gastarnos ningún carto en investigación, os organismos "conservantes" dictaminan a protección dalgúns lugares (frangullas). E non é que nos pareza mal que se protexa o que se debe protexer, seña como seña,

pero a cadaquén o seu, e eso de "chupar roda" e logo quedar tan ricamente, non. Así, por exemplo, o Grupo Ornitolóxico Galego, antes da problemática da celulosa de Ponteceso, nandoulle un estudo ao ICONA solicitando que a zona se declarara Parque Natural, aínda hoxe están á espreita da contestación.

Zonas xeográficas

Tomando como modelo o que se fixo entre 1975 e 1976, Galicia dividiuse en once zonas: 1) Da ría de Ribadeo á Estaca de Bares, incluso as pequenas illas, interesantes para certas aves mariñas. 2) De Bares á ría do Ferrol, aínda que esta carece de interese pola enorme influencia humana. Nesta zona están as lagoas de Valdoviño e Doniños, de interese, especialmente a primeira, pois por ser zona de caza controlada nótase a afluencia a ela de certas aves. 3) Zona formada polas rías de Ares-Betanzos. 4) Zona que comprende a ría da Coruña, de interese esquivo, e os areais conteiros astra Malpica, incluíndose as illas Sisargas, importantísimas como lugares de cría de aves de mar. 5) Zona que abrangue a ría de Corne-Laxe, o areal de Ponteceso e a lagoa de Traba. 6) Zona que comprende o resto da costa deica Fisterre. 7) De Fisterre ao extremo sur da ría de Arousa, con moitas e boas zonas de interese natural, como a lagoa de Louro, os areais e lagoas de Corrubedo e especialmente a ensenada do Grove. 8) Zona que colle a ría de Pontevedra, de nulo interese como e fácil de comprender; pódese incluír Ons que si ten interese natural. 9) Zona que comprende a ría de Vigo, as illas Cies e a ensenada de Baiona, con lugares importantes como lugar de reposo e hibernada destas aves. A zona 10 chega hastra a foz do Miño, e a onceava está formada polas zonas húmedas interiores, tanto naturais como os embalses, Cospeito, Portomarín, As Fervenzas, Portodemouros, Castrelo, etc...

Os resultados dos censos son variábeis, influenciando moito o tempo atmosférico, pois, como xa se vén de deicer, as rachas de frío poden empurrar aves astra nós. Tamén influe a visibilidade, que se reduce dabaondo coa chuvia ou brétema, polo que os resultados non son exactos. Non censo indicado, do inverno do 75-76, contáronse un total de 56.000 aves de 63 especies diferentes; os resultados son semellantes no número das anátidas e nótase incremento no número de limícolas, dous anos anteriores.

O censo

A hora de artellar un censo hai que ter en conta qué especies diferentes hai en cada lugar censado e cantas aves hai de cada especie.

O feito de que o censo se leve ao cabo no inverno débese a que a maioría das especies estudadas son migrantes centro ou norteuropesas, e que se ven empurradas polo frío á busca de millores climas, polo que, canto máis frío en Europa (e tamén aquí), maior posibilidade de que haxa unha afluencia. A importancia deste tipo de estudos radica fundamentalmente na súa repetición anual, pois deste xeito pódense saber ao longo dos anos a evolución das poboacións de aves estudadas, se aparecen especies novas...

Patiño

(1) "Limícolas de Baldaio de xaneiro a nadal de 1974", J.A. de Souza. "Bubela" 3-4, GOG, 1979
"Limícolas de Baldaio dende 1975". Reducción por drástica transformación do medio". J.A. de Souza. Publicada en "Braña", 2-SGHN, 1978.

